TA
A
NA

TI

DECRETA
OMNIA A SACRA
RITVVM CONGREGATIONE
In Ordine ad Missam, post Missalis
recognitionem; vna
CVM
NOTIS, OBSERVATIONIBVS,
& Regulis selectis R. P. D. Bartholomæi
Gauanti. S. Rom. Rituum Congreg. Cõ-
sultoris, per-vtilibus, ac necessarijs, vt
rite semper celebretur.

A D. LAVRENTIO VANDER-Hammen & Leon fideliter excerpta.

Ad
MAIORA ADDITVS.

MATRITI

EX TYPOGRAPHIA REGIA
Anno M.DC.XXXIII.

LICENCIA.

NOS Don Fr. Antonio de Sotom-
yor, por la gracia de Dios, y de
S. Iglesia de Roma, Arçobispo de D-
masco, Confessor de su Mag. de su
sejo de Estado, Inquisidor Apostol-
general, y Comissario Apostolico, E-
cutor y Collector general de la Sa-
Cruzada, &c. Por la presente damos li-
cencia a don Lorenço Vander Hamm-
y Leon para que pueda imprimir vn l-
bro que ha compuesto, cuyo titulo es
Decreta omnia à sacra Rituum Cõg-
gat. in ordine ad Missam post Missal-
recognitionem; vna cum notis, obser-
tionibus & Regulis selectis R.P.D. Ba-
tholomæi Gauanti S. Rom. Rituum C-
greg. Consultoris, per vtilibus ac nece-
sarijs vt rite semper celebretur. Dada
en Madrid a 2. de Mayo de 1633.

Por mandado de su Señoria Illustr.

Gil de Echauri y Zarate.

D. FRAN-

FRANCISCO
DE
MENDOÇA,

Illustrissimi COMITIS de ORGAZ filio; sanguinis FLORI;

Imperialis Ciuitatis, ab VRBE ORBIS imperatrice, BASILICÆ CANONICO meritissimo;

á Sacratiori Consiliorum Culmine INDAGATORI prælucentissimo;

Vascónum PRO-REGI dilectissimo;

Salmanticæ, Pōpeiopolis, Malacæ, & Placentiæ, PRÆSVLI Vigilantissimo;

Pro FERDINANDO

iam INFANTI Sacratæ Purpuræ Splendore, GVBERNATORI dignissimo, nobilissimo, laudatissimo;

Perpetuó Virtutum GENIO

Pietatis ARÆ;

Vtriusque Instrumenti LVMINI:

Ne, Sacerdotes ritus alios, alias vé cæremonias & preces in Missarum celebratione adhibeant, præter ea, quæ ab Ecclesia probata, ac frequenti, & laudabili usu recepta fuerint, accerrimo VINDICI;

Has Notas, Obseruationes, & Regulas selectas ex Bartholomæi Gauanti Commentarÿs in Rubricas Missalis desumptas,

D. LAVRENTIVS Vander-HAMMEN & LEON sub Genesi Curiæ PHILIPPI MAGNI natus & procreatus; grati animi ergo.

D. S. D.

IN

IN SACRIFICANDO
adhibendum esse ritum, cæremonias, & preces in Missali præscriptas; & quæ culpa transgressio huius præcepti.

Ex Francisco Suarez tom. 3. disput. 84. sect. 2.

DICO primò, teneri Sacerdotes ad seruandũ integrũ ritum Missæ, prout in Missali statutum, ac diffinitum est. Probatur primò, ex Concil. Tridēt. sess. 22. cap. de obseruandis & vitandis in celebratione Missæ. Secundò ex Bulla Pij V. præfixa in principio Missalis vbi sic dicit: *Mādantes, ac districtè omnibus & singulis personis, in virtute sanctæ obedientiæ præcipientes, vt Missam, iuxta ritum, modum ac normam, quæ per Missale hoc à nobis traditur, decantent, ac legant; neque in Missæ celebratione, alias cæremonias, vel preces; quā, quæ in hoc Missali cōtinentur, addere, vel recitare præsumant.* Quod intelligendũ est seclusis priuilegijs; tamen qui illis gaudent, tenebũtur seruata proportione, ea dicere, quæ in Missali sibi permisso continentur. Tertiò accedit ratio huius præcepti: quia hæc res grauis est, & ad debitum cultũ

 diui-

diuinum ſpectat, vtque tantum miniſt rium ordinatè fiat. Quando verò hæ omiſſio ſit peccatum veniale, quand verò mortale, ex materiæ grauitate, ex contemptu, vel negligentia, iudican dum eſt. Et infrà. Tertiò dicendum eſt, hoc peccatum ex genere ſuo eſſe morta le, tamen ex leuitate materiæ, vel inad uertentia poſſe eſſe veniale.

Ex Bartholomæo Gauanto, tom. 1. part. 1. tit. 12. num. 14.

Vt autem Rubricarum obligatio ma gis innoteſcat, præterquam quòd in Bul la Pij V. pro Miſſali edita omnis muta tio, additio, & detractio prohibetur, de creuit Concilium Tridentinum ſeſſ. 7. can. 13. in hæc verba: *Si quis dixerit, recep tos, & approbatos Eccleſiæ Catholicæ ritus, in ſolemni Sacramentorum adminiſtratio ne adhiberi conſuetos, aut contemni, aut ſi ne peccato à miniſtris pro libito omitti, aut in nouos alios per quemcumque Eccleſiarũ Prælatum mutari poſſe, anathema ſit.* Hęc ibi. Solemnis certè Sacramenti Eucha riſtiæ adminiſtratio in Miſſa fit; ſiuè ſit ſolemnis, ſiuè priuata; & ritus, qui habẽ tur in Miſſali Romano ſunt Eccleſiæ Ca tholicæ recepti, & approbati, vt patet. Ex quibus non video, qua ratione do-

ceant

eant moderni Theologi, opinionẽ esse robabilem, quòd sine peccato possint mitti Rubricæ, & sine causa, scienter, iam in materia leui. Sed de his satis.

Idem ibidem, tit. 11. à pag. 210. vsque ad 215.

Reliquum est, vt in ordine ad Missam aminemus duo; alterum est circa Rubricas omnes; alterũ, circa onera Missarum, quæ subire solent Sacerdotes; sed nũc de primo. Seclusa igitur obliuione, ignorantia inculpabili, & inaduertẽtia, quæ culpã diminuunt. Omissa item ea Recentioris auctoris distinctione in præceptiuas sub mortali, & præceptiuas sub veniali, diuersas à Directiuis; quæ distinctio nulla est; aut est quæstio de nomine. Nam præceptum importat propriè in sua significatione materiam grauem, & læthalem culpam.

Dico primò, Quando in Rubricis habetur hæc vox, *grauissime*, seu *grauiter peccat*, certissimũ est, significari peccatũ mortale. Septies autem habetur, cum de defectibus Missæ agitur. Si non in azymo conficiatur Sacramentũ in Ecclesia Latina. Si vinum cœperit acescere, vel corrumpi, vel fuerit aliquantũ acre, vel mustum de vuis tunc expressum; vel sine

ne aqua fiat sacrificiũ.vel cum aqua n naturali.Si in forma adderet aliquid C lebrans, quòd significationem non m taret.Si celebret suspĕsus, excõmunic tus,degradatus,irregularis,vel canonic impeditus.Si celebret in peccato mo tali habẽs copiã Cõfessoris.Si nõ habẽ copiã Cõfessoris, sine cõtritione in pecc to mortali celebret. Si integra Sacram ta,extra casus,quos refert Rubrica Missa lis de defectib⁹,&citi.10.*de def-ctibus in ministerio ipso occurrẽtibus*,nõ sumpserit

Dico secundo. Quando materia Rubricæ pertinet ad integritatem Sacramẽti,seu sacrificij, ea ita grauis censenda est,vt omissio sit peccatũ mortale.Eiusmodi sunt,quæ de pane,vino, aqua,intentione,forma, sumptione vtriusq; speciei sunt præscripta : quæ omnia sub mortali sunt iuxta Rubricas obseruanda.In forma quoque illud,*enim*,additũ ab Ecclesia nõ potest sine peccato mor tali voluntariè omitti.

Dico tertio. Eas Rubricas esse præce ptiuas,in quibus concordant Doctores, eas esse de re graui, & sub mortali obseruandas esse.Videlicet; de loco celebrandi non prohibito, de ara consecrata,de lumine,de hora celebrãdi, de dispositione animæ & corporis (ieiunio

sci-

-ilicet à peccato mortali, & à cibo) de
iniſtro, Miſſali libro, de Calice, Pate-
a; Corporali & palla; de Canone inte-
tè & ſecretè recitando, de prima purifi
tione cum vino; de numero, mundi-
, integritate, & benedictione veſtiũ
cerdotalium.

Dico quartò, Rubricas aliquas eſſe
ictioris iuris in Miſſis conuentuali-
s, ſeu principalibus Eccleſiarum Ca-
...edralium, & Collegiatarum; quod *cũ Suar. & alijs* docet *Bonacina diſp. 4. de Euchar. q. vlt. pun. 7. §. 3. n. 3.* quia æquipa rantur hæ Miſſæ Horis Canonicis, quæ dicuntur in Choro. Immo verò ſunt Ho rarum quaſi finis, ad quem diriguntur Horæ, vt egregiè probat *Franchol. de tẽp. Horar. Canonic. p. 1. c. 16. n. 15.* eiuſmodi eſt Rubrica, de concordia Miſſæ Conuẽ tualis cum Officio; quæ expreſſe præci- pitur *in cap. cùm creatura, de celebr. Miſſ.* per verbum, *mandamus*, Honorij Tertij. Docent enim DD. à Bonac, citati de *leg. diſp. 1. q. 1. pun. 7. §. 4. n. 7.* quod verbũ, *mã damus*, importat obligationẽ ad mortale

Dico quintò, Prope præceptiuas eas eſſe Rubricas, de quibus diſputant Do- ctores; & tamẽ Pius V. & Clemẽs VIII. inclinant expreſſe in alteram partem, præcipiendo in Bulla, vt iuxta formam

in

in nouo Missali tradita celebretur Missa. Eiusmodi sunt, de Matutino & Laudibus ante Missam; de mappis tribus; de luminaribus cereis; quæ, licet sint cõtrouersa inter Doctores, ij tamen Pontifices summi prædicta potius in suis Rubricis approbauerunt, tanquam tutiora.

Dico sexto. Dubias esse reliquas de principio auroræ, & fine meridiei; de Cruce in Altari; de pedibus calceandis; de veste talari; de pileolo vsu, à quo cõceditur, extra Canonem; de Orationibus ad vestes, & post Missam; de Missa priuata ad aram sine causa; de Missa non approbata, nisi pro quibusdam Ecclesijs; de vot uæ, vel de Requiem, in Festo duplici, & diebus prohibitis; de Orationibus additis secreto dicendis, ex deuotione Celebrantis, in quibus omnibus, Doctoribus vtrinque disputantibus, Rubricis tamen magis adhærendũ esse censeo.

Dico septimo. Inter has dubias Rubricas illa est apud me valde certa, quòd sit de re grauissima; quæ habetur in Missali *Rubrica de Feria & Vigilijs tit. 3. n. 1.* nimirum: *In Ferijs Quadragesimæ, Quatuor temporum, Rogationũ, & Vigiliarum, etiam si duplex, vel semiduplex Festum, vel Octaua occurrat, in Ecclesijs Cathe-*

 the-

hedralibus, & Collegiatis cantantur duæ Missæ, vna de Festo post Tertiam, alia de Feria post Nonam. Cantari ergo debent, vbi nimirum cantari quotidie Missa consueuit à Canonicis; tùm, quia præcipit Pius V. in virtute sanctæ obedientiæ Bulla, vt decantetur Missa iuxta normam, ritum & modum à se præscriptũ: hoc est, quandoque duæ; tùm quia altera earum sine commemoratione alterius dici debet *ex Rubrica de Commemorationib. n. 2.* & hoc modo, altera nõ respondet integrè Officio Diuino, in quo fit de Festo & Feria simul (Missa enim Conuentualis debet respondere integrè Horis Canonicis) tùm, quia est ritus Ecclesiæ, per antiquus, *teste Microl. de Eccles. obser. cap. 48. & 58.* tũm; quia circunstantia illa temporis (post Tertiam altera, altera post Nonam) indicat esse notabilem ritum; tùm, quia Clemẽtis VIII. auctoritate Missale recognitum, suis locis, octies ad minus, monet Lectorẽ hac de re, vt obliuioni non tradatur: scilicet, ante Missam de Vigilia Ascens. in Festo S. Marci, in Vigilia Apost. Petri, & Pauli, in Vigilia S. Laurentij, in Festo SS. Cornelij, &c. SS. Ianuarij, &c. In Vigilia S. Matthæi, & in Commem. omnium fidelium Defunctorum.

Dico

Dico vltimò, Reliquas Rubricas esse directiuas tantùm, non tamen esse negligendas. Saperet enim contemptum si quæ earum perpetuò omitteretur, aut sæpiùs, & vt plurimum. Et multò minus, si timeatur scandalum. Contemptum verò, & seu scandalum iudicabis grauia, vel leuia, ex materia, & intentione Sacerdotis.

(✠)

DE-

DECRETA SACRÆ RITVVM CONGREGATIONIS, QVÆ AD MISSAM ATTINENT:

VNA CVM NOTIS ET obseruationibus Bartholomæi Gauanti.

1 IN Dominicis & Festis Missam Defunctorũ insepulto corpore concedit sacra Rituum Congregat. 23.Maij 1603. *Festa hoc loco intelliguntur de præcepto, æqualia Dominicis, non tamen magnæ celebritatis, vt verbis vtar Ritualis Rom. puta primæ classis; & esse debet præsens corpus in Ecclesia. Sed & Rubrica Missalis loquitur de Missa solemni, non autem de priuatis, quæ etiam insepulto, hoc est, præsente cor-*

pore in Ecclesia, non possunt dici in Dominicis, neque in duplicibus. Hæc Gauan tom. 1. suor. commentar. in Rubricas Missalis Romani, part. 1. tit. 5. pag. 11. lit. X.

2 In Rogationibus maioribus, processio terminatur ad Ecclesiam S. Marci, ibi dicenda est Missa de eodem sancto. eadem die, *Gauant. tom. 1. part. 4. tit. 15. num. 7. quia titulus est Ecclesiæ, & lætitiæ locus eo die; nam alioquin cantantur duæ Missæ, de festo, & de Litania, ex Microl. cap. 58. Gauant. part. 4. tit. 11. num. 9.*

3 Cineres, qui imponuntur capitibus fidelium, non in modum luti sunt distribuendi, sed debent esse aridi. eodem die, *Gauant part. 4. tit. 6. lit. A*

4 Missa de Annunciat. B.V. non est celebranda à Fer. 5. maioris Hebdom. vsq; ad Fer. 3. Paschæ inclusiuè 9. Maij 1606. *Gauant. part. 4. tit. 9. num. 24. & tit. 15. num. 5.*

5 Gloria in excelsis, cum Credo, omittitur in Votiuis pro re graui, quando dicuntur cum paramentis Violaceis 19. Maij 160 . Res autem grauis ea est, pro qua conuenit totus Clerus cum Episcopo, vt e d. S . Rit. Congregatio decreuit ead. die, *Gauant. part. 1. tit. 8. lit. B.*

6 Ce-

5 Cereus Paschalis regulariter accē-di debere ad Missas & Vesperas solemnes in triduo Paschatis, in Sabbato in Albis, & Dominicis vsque ad Ascensionem: in alijs seruandam esse consuetudinem locorum censuit sacra Rituum Congreg. 19. Maij. 1607. *Si verò dicatur Missa Parochialis, seu Conuentualis non solemnis, ad eam item die Dominico accendi potest. Gauant. part. 4. tit. 10. num. 47. & 48.*

7 Tolerari posse Missas de Requiē in duplici Festo, quod non est de præcepto, vt testatorum voluntates adimpleantur, censuit sacra Rit. Congreg. 1. Septēb. 1607. & rursus 20. Iunij 1626. non ait ad arbitrium viuorum: quod bene nota; sed pro implenda lege Defunctorum, *Gauant. part. 1. tit. 5. lit. A secunda.*

8 In Altari priuati Oratorij, cui conceditur ex priuilegio Apostolico celebratio Missæ (exceptis solemnioribus Festis) non potest in eo celebrare in Natali Domini, Epiphania, Paschate, Pentecostê, Annunciatione, Assumptione B. Virginis, Festo sanctorū Apostolorum Petri & Pauli, & omnium Sanctorum, ex decreto sacr. Rit. Congregationis 17. Nouemb. 1607. *Quo de-*

claratur magis decretum Concil. Agathē. cap. 21. de Consecrat. dist. 1. si quis. Ordinarij locorum optant, addi prædicto Festorum numero Festum Patroni principalis loci, quod est primæ classis, & præcipui cultus in proprio loco; & meo iudicio esset addendum ab ipsismet priuilegiatis absque nouo decreto, in gratiā proprij Patroni principalis. Gauant. part. 1. tit. 20. lit. F.

9 Sabbato sancto non sunt pulsandæ campanæ ante Cathedralis, seu Matricis signum, die 21. Martij 1609. Neque in Diæcesi ante Parroquialis signū ex decreto S. Rituum Congregat. die 9. Februar. 1608. Per Parochialem intellige eam, quæ alijs maior est dignitate. *Gauant. part. 4. lit. H.*

10 Communio Cleri faciēda est in Cœna Domini in memoriā, quod Christus communicauit Apostolos; & hoc est seruandum iuxta decret. S. Rituum Congreg. 27. Septemb. 1608. Nec licitum fuit vnquam hodie Sacerdotibus celebrare Missas priuatas ob receptam consuetudinem faciendi vnum sacrum solemne. Extatque Canon Soteris de hac communione generali de Consecr. dist. 2. in cœna. Communicent autem Presbyteri cum Stolla de collo pendente, ex Concil. Braccar. 3. Can. Si tamen

stola omittatur, non est peccatū mortale, ex DD. apud *Bonac. disp. 4. quæst. 6. punt. 2. num. 2. Gauant. part. 4. tit. 8.*

11 Missæ Defunctorū certo die dicendæ, eo impedito transferuntur in sequentem, Sacr. Rit. Congregat. die 27. Septemb. 1608. vt citius defunctis cōsulatur. Durand. lib. 7. de Offic. mortuorum. *Gauant. part. 1. tit. 5. lit. Y.*

12 Abbates & alij Regularium superiores non possunt benedicere paramenta Ecclesiarum non sibi subditarū, ex decreto sacr. Rituum Congregat. die 24. Augusti 1609. Et renouato in fauorem Episcopi Spoletani die 30. Septēb. 1628. Neque obstat consuetudo allegata à Tamburinio de iure Abb. tom. 1. disp. 22. quæst. 2. num. 2. quam abrogauit, & nō obstare declarauit ead. S. Cōgreg. 18. August. 1629. *Gauant. part. 4. tit. 19. num. 23.*

13 Canonici tenentur ad cantandū Missam de die vt lucrentur distributiones ex decreto Sacr. Rituum Congreg. die 25. Iunij 1611. & die 28. Ianuarij 1612. Ratio est, quia conuentualis Missa debet semper concordare cum officio, cap. cum creatura, de celebrat. Miss. vbi verbum, mandamus, obligat ad mortale, ex Bonacin. de leg. disp. 1.

quæst. 1. punt. 7. §. 4. num. 7. cum communi; & in cap. quidã, & in cap. & h de cõsecratione dist. 1. Azor lib. 10. ca 32. quæst. 7. & nota, quod neq; omi potest pro Missa defunctorum in d. ca cum creatura, *Gauant. par. 1. tit. 4. lit.*

14 Vicario Apostolico neque Commendatario, seu eiusdem Procuratc non defertur liber osculandus in Miss ex decretis Congreg. Card. super negotiis Episcoporum 22. & 28. Aug. 1589. & ex decreto S. Rituum Congreg. die 17. Septemb. 1611. neque alijs, in Rubrica 6. Missalis vbi de Epistola, non nominatis, sine facultate sedis Apostolicæ. Principibus autem magnis ex tolerantia, non autem inferioribus laicis: & illis alius liber deferendus est, non idem ipse celebrantis, qui proprium eo casu semper osculari debet librum. *Gauant. part. 3. tit. 6. lit. R.*

15 Paramenta non debent poni in Altari, in quo Missa est facienda, nisi pro solis Episcopis & Cardinalibus, vt decreuit S. Rituum Congregatio die 7. Iulij 1612. Deficiente verò sacristia, aut mensa separata, si in casu necessitatis ponantur in Altari, numquam tamen in medio, sed in cornu Euangelij collocentur. *Gauant. par. 2. tit. 1. aster.* *

16 Dia-

16 Diaconus non debet pacem dare laicis, neque Domino loci, ex decreto sacræ Rituum Congregat. 5. Iulij 1614. neque datur vnquam cum patena, vice tabellæ, seu instrumenti, quam patenam prohibuit Pius V. in Epist. ad Archiep. Tarraconen. data die 8. Ianuarij 1571. & relata à Vincentio Sorriano part. 1. *Gauant. part. 2. tit. 10. lit. Y.*

17 In Canone Missæ nomine Antistitis non debent regulares nominare suos Generales vel superiores, ex decret. sacræ Rituum Congre . 12. Nouemb. 1615. Neque nominandus est Abbas exemptus loci, sed Episcopus Vicinior, ad quem pro ordinatione itur. Neque enim Abbas est Antistes, de quo in Canone, *Gauant. part. 2. tit. 8. lit. N.*

18 Regulares in processionibus debent ferre crucem cum velo, seu panno ex decret. sacr. Rituum Congreg. 14. Ianuarij 1617. ad indicandam subiectionem, & inferioritatem respectu Cleri sæcularis; eadem ratione, qua baculo Abbatiali appenditur velum, seu sudarium nodo eiusdem ad differentiã baculi Episcopalis. Et mulieri datur velamen supra caput subiectionis indicium sub viro, 1. Corint. 11. *Gauant. p. 3. tit. 19. lit. E.*

19 Vbi habetur corpus, vel insign. reliquia sancti de quo agitur officium sit duplex,* cum Credo ex concessione Gregorij XIII. anno 1573. facta Ecclesijs Hispaniarum. Insignis reliquia est caput, brachium, crus, quibus sacra Rituum Congregat. die 8. April. 1628. tanquam insignem reliquiam, addidit etiam partem corporis, in qua passus est Martyr, modo sit integra & non pauca. Quòd si corpus habeatur integrum, aut illius magna pars, à fortiori symbolum in Missa recitari debet. Prædicta verò intellige de reliquias approbatas, vt declarauit ead. sacr. Congreg. die 3. Iunij 1617. & prædicta die 8. Aprilis 1628. *Gauant. part. 1. tit. 11. lit. H.*

20 Non deferatur Tabernaculum sanctissimæ Eucharistiæ Sacerdotum humeris, sed manibus tantùm Celebrātis, non obstante quauis contraria consuetudine, quam abusum esse declarauit sacra Rituum Congreg. die 2. Iunij 1618. Imago verò, quæ est in Hostia, debet terga vertere Celebranti; & ita accidit, dum ab Altari Diaconus Tabernaculum accipit, & stans genuflexo celebranti immediatè tradit, *Gauant. par. 4. tit. 12. num. 4.*

21 In Oratione, *A cunctis*, nomina

Patro-

Patronorum sancti Michaelis, vel sancti Ioannis Baptistæ præponi debent Apostolis, ex decreto sacr. Rituum Cōgreg. die 22. Augusti 1620. * *Sicuti in confessione præponuntur. Gauant. par. 4. tit. 17. num. 29.*

22 In Parasceue si incidat festū Anūciationis B. Viginis non tenentur fideles ad Missam audiendam, vel prædicto officio interesse, nec distribuenda est Eucharistia alijs, quam infirmis. Ita cēsuit S. Rituum Congreg. die 19. Februarij 1622. *Gauant. part. 4. tit. 9. num. 24.*

23 Missa quæ nomine Rosarij circūfertur, concessa tantùm Ordini Prædicatorum à sacra Rituum Congregatione die 25. Iunij 1622. & prohibita fuit alijs eodem die; & rursus die 8. Aprilis 1628. *Vbi verò adest Altare, seu Cappella Rosarij, ex decreto Gregorij XIII. die 1. Aprilis 1573. Festum Rosarij debet celebrari duplici maiori officio, in prima Dominica Octobris, quæ silicèt occurrit in Kalēdis, vel post Kalēdas, vt in Festo ad Niues, cum lectionibus 2. Nocturni de Natiuitate B. Virg. mutato verbo: Natali, quod est in lectione prima, in solemnitate Gauant. tom. 1. part. 4. tit. 15. num. 22. & tom. 2. sect. 7. cap. 12.*

24 Missæ certis Regularibus con-

cessæ tantùm, puta de sanctis Ordin eorum, aut alijs, quæ non habentur i Missali Romano, non possunt ab ali dici, nec etiam in ipsorummet Regul rium Ecclesijs ex decreto sac. Rit. Cor greg. 19. Nouemb. 1622. *Gauant. part. tit. 10. pag. 209.*

25 Vsus annuli in Missa prohibetur Protonatarijs non participantibus, & quibuscumque alijs Doctoribus per de cretum S. Rit. Congreg. die 11. Februar. 1623. *Et ratio est; quia proprium est Episcoporū non solum extra Altare, sed & in Missa Pontificali in qua iubetur, gestare annulū in digito annulari dexteræ manus, Cærem. Episc. lib. 1. cap. 7. & lib. 2. cap. 8. ad honorem & significationem, quod Ecclesia suæ sponsus est: & quod velut annulo signatorio non omnibus omnia reuelare mysteria debet. Ita Isidor. 1. de Ecclesi. Offic. cap. 5. Gauant. tom. 1. par. 2. tit. 1. lit. X.*

26 Clauis Hostiæ repositæ in Fer. 5. Cœnæ Domini non debet dari Laico, quamtumuis nobili, ex decreto S. Rituū Congreg. 30. Ianuar. 1610. *Sed ei potius, qui sequenti die est celebraturus, Gauant. par. 4. tit. 8. lit. T.*

17 In festo Stigmatum sancti Francisci color albus adhibetur, sac. Rituum Congregation. 9. die Decembris. 1623.

Gauant. part. 1. titul. 18. litera X.

28 Facultas concedendi pileoli vsũ in Missa etiam extra Canonem, Sedi Apostolicæ reseruata est; tum ex decreto, quod est Papale, & in Concil. Rom. tum ex praxi Romana, nam sacra Congregatio Card. super negotia Episcoporum 2. Ian. 1590. & 17. Ian. 1595. concesśit, extra Canonem, vsum pileoli Episcopo Fauentino, & respondit Archiepiscopo Vrbinati, eo non posse vti sine licentia Sedis Apostolicæ. Idem sensit sac. Rit. Congr. die 31. Ian. 1626. & 24. April. eodem anno, ad Papam scilicèt spectare hanc dispensationem: & ita respondit rursus S. Rituum Cong. die 26. Febr. & 7. August. 1628. *à quibus non decet dissentire decretis, Gauant. part. 2. tit. 2. litera F.*

29 Sacra Rituum Romana Congregatio die 16. Maij 1626. decreuit, non posse omitti alteram Missam ex duabus cantandis de Festo & de Feria ob celebrationem Capituli Canonicorum; & iterum hoc idem die 16. Ianuarij 1627. asseruit; ne duæ Missæ, etiam ex necessaria negociorum causa, & Capitulari, omittantur, *Gauant. part. 3. tit. 12. num. 11.*

30 Sacerdos stans detecto capite, &

Dia-

Diacono tenente à dextris eius vas [illegible]nerum, *Carem. Ep scop. lib. 2. cap.* 19. in[illegible] ponit cineres. Aperto inquam capi[illegible] distribuit eos, candelas, & Ramos, decreto sacr. Rituum Congreg. 18. Iu[illegible] *1626. Gauant. part. 4. tit. 6. lit. P.*

31 In Missa Feriæ quartæ tempo[illegible] occurrentis in die Octaua Natiuitat[illegible] B.V. non dicitur Gloria, neque Credo; neque etiam præfatio de B.V. sed ferialis dicitur ex Rubrica quæ habetur in Missali in Missa Rogationum; & ita etiā decrueit sacr. Rituum Congreg. die 12. Decembris 1626. *Et anno 1627. casus occurrit. Gauant. part. 4. tit. 15. num. 15.*

32 Non potest induci consuetudo contra Rituum cantandi Missam Conuentualem de die, ob Votiuam, seu pro Defunctis die 16. Ianuarij 1627. & 12. Iulij 1628. *Gauant. part. 1. tit. 4. lit. P.*

33 Celebrans signabat faciem tantùm cum patena signo crucis, *ait Innocentius III. lib. 6. cap. 1.* alij signabant se, *ait Durand. lib. 4. cap. 50.* Et hic ritus est congruentior, à fronte ad pectus, signoque crucis integro; vt ait Rubric. 10. Missalis, vbi de Orat. Domin. & ita etiā declarauit sacr. Rituum Congreg. die 13. Martij 1627. *Gauant. part. 2. tit. 10. lit. T.*

34 Si

34 Si festum de præcepto cadat in diem assignatum pro Altari priuilegiato, *puta feriam secundã, extra quam priuilegium Altaris pro defunctis est nullum,* non potest adhuc Missa dici de Requiẽ: vti decreuit eadem sacra Congregatio die 24. Aprilis 1627. *Gauant. par. 1. tit. 5. lit. A.*

35 Non possunt Protonotarij benedicere paramenta Ecclesiarum, neque proprias vestes, ex decreto sacr. Rituum Congregat. 17. Iulij 1627. *Gauant. part. 4. tit. 19. num. 22.*

36 In Missis priuatis, nisi aliud exigat ratio Festi, accẽdere quatuor candelas in Altari, nõ conuenire Vicarijs Generalibus, licèt sint Protonotarij, sicuti nec eisdem ministrari à duobus Cappellanis, decreuit sacra Rituum Congregat. die 7. August. 1627. *Gauant. part. 1. tit. 20. lit. T.*

37 Si Festum sanctorum Philippi & Iacobi occurrat infra Octauam Ascensionis, tunc Communicantes à sua præfatione separatur; nam Præfatio erit de Apostolis, Communicantes verò de Ascensione, licèt in Missa, nulla fiat commemoratio Octauæ. Idemque accidere potest in Inuentione sanctæ Crucis, & in Missis solemnibus votiuis, quæ dicun-

cuntur infra eandem Octauam, & habent præfationem propriam. *Ratio est quia Communicantes, habet infra illa Octauam quasi rationem de tempore, sic haberet etiam Præfatio de Octaua in prædictis Festis, si propriam Præfationem non haberent, vt dicitur in Rubrica Missalis de Offertorio, &c. quæ est 12. in ordine; & licèt nulla fiat Commemoratio de Octaua, dicitur tamen, Communicantes, sicut in Officio dicitur ad Primam, & in fine Hymnorum in prædictis festis :* Qui scandis super sydera. *Neque enim ideò vnitur, Communicantes, Præfationi, vt vna simul vel dicantur, vel omittantur: sed vt facilius vtrumque reperias.* Atque ita decreuit tandem sacra Rituum Congregatio die 28. August. 1627. *Hæc Gauant. part. 1. tit. 12. lit. G.*

38 In festis primæ classis non dicitur Oratio : *Deus refugium nostrum, seu* alia iussa dici quotidie pro publica causa à superiore, ex decreto sacr. Rituum Congreg. 28. August. 1627. *In alijs verò secundæ classis communior vsus insigniorum Ecclesiarum vrbis est, vt neque dicatur in Missis priuatis, ne dum in solemni, à qua sola excluditur commemoratio de festo simplici: quæ consuetudo mihi placet. Ita verò addatur hæc oratio, vt nulla omit-*
tatur

tatur ex ijs, quæ in Missali cuique Missa singillatim, & nominatim assignantur: imò in ijs, in quibus tertia est ad libitum, potes eam dicere & addere: Deus refugium: *ea ratione tamen, vt serues debitum numerum, videlicet, tres in Dominicis & semiduplicibus; quinque in simplicibus, ferialibus, & votiuis iuxta Rubricam Missalis IX. quæ est de Orationibus, Gauant. part. 1. tit. 9. lit. I.*

39 In fine Missæ ad quodcumq; Altare celebratę fit reuerentia Cruci infra gradus, capite semper aperto, ex Rubrica generali Missalis vltimi Vaticani, quæ est de Bened. in fine Miss. anno 1609. editi: quam ideò retinendam esse omnino decreuit sacr. Rituum Cōgreg. die 28. August. 1627. *Verba Rubricæ sunt hæc:* Quibus omnibus absolutis, extinguuntur per Ministrum candelę; interim Sacerdos accipit sinistra Calicem, dexteram ponens super bursam, ne aliquid cadat; descendit ante infimū gradum Altaris, & ibi in medio vertens se ad illud, caput inclinat, vel si in eo est Tabernaculū sanctissimi Sacramēti, genuflectit: & facta reuerētia, accipit birretū à Ministro, caput cooperit, ac præcedente eodem Ministro, eodem modo, quo venerat, redit ad Sacristiam, interim

dicens

dicens Antiphonam, Trium puerorum & Canticum, Benedicite. *Gauantus verò explicans illa verba caput inclinat, ait Hoc est, apertum, sicuti, initio Missæ, in eodem loco, veneratus est Altare, & Crucem capite discooperto. Eadem enim est ratio; & decet, vt, vbi deposuit, ibi etiam recipiat birretum. Quod autem hic dicitur; & facta reuerentia, non aliam de nouo intellige, quàm capitis inclinationem, seu genuflexionem, de qua proximè dictum fuit. Neque enim duplex fit reuerentia, quod perperam nonnullus scripsit. Hæc Gauant. par. 2. tit. 12. lit. H.*

40 In diebus, quibus prohibetur fieri de festo duplici, non possunt dici Missæ Votiuæ, neque de Requiem, ex decreto sacr. Rituum Congregat. 28. August. anno 1627. *Hoc est à Dominica ad Dominicam, quando non est duplex: quia Rubrica Missalis, quæ est de Missis Votiuis, loquitur tantùm de alijs diebus infra Hebdomadam, non tamen de Dominicis, quãdo Officium non est duplex. Et hoc rectè quidem; tum quia duplex solemnitatẽ habet; tum quia in Festis inferioris gradus pluralitas Orationum, & in præparatione gratiarumve actionum, post Missam non duplicatæ Antiphonæ minus incongruunt Missæ Votiuæ, quam in Festis duplicibus; in*

in quibus vna tantum Oratio dicitur, & prædictæ Antiphonæ duplicantur. Ex quo consequenter dicendum est, prohiberi votiuas in ijs etiam diebus in quibus prohibetur fieri de Festo duplici; argumento à fortiori sumpto; nempè infra Octauam Epiphaniæ, Paschatis, Pentecostes, in Fer. 4. Ciner. in Hebdomada maiori, in Vigilijs Natiuit. Domini, & Pentecostes. Tamen pro re graui, poterunt cantari Missæ Votiuæ, etiam in Festis non maioribus, cantata item altera de die. Gauant. part. 1. tit. 4. lit. O.

41 In Parasceue nò immittitur particula in Calicem cum signis Crucis consuetis, neque se signat cum Calice Sacerdos, quod firmauit decreto sacr. Rituum Congregat. die 28. August. 1627. Et licèt in Rubric. Missal. de Fer. 6. in Parasc. dicatur: mittit in Calicē more solito, cadit hoc verbum more solito, super totam Hostiæ diuisionem, non præcisè super immissionem particulæ. Vides hoc etiā loco, quod more solito, non dicit, omnia de more solito fieri. Gauant. part. 4. tit. 9. lit. N. & R.

42 Litaniæ maiores, si occurrant in die Paschatis, transferuntur in Feriam tertiam sequentem, ex decreto sacr. Rituum Congregat. die 25. Septembris

1627. *Gauant. part. 4. tit. 11. numer. 11.*

43 Poſt recognitionem Miſſalis nõ eſt datus Hymnus Angelicus cuicunque Miſſæ de B. V. quicquid in vulgus ſparſerint aliqui, & falſo. Imò ſacra Rituum Cõgreg. deleri iuſsit anno 1627 de quibuſdam Kalendarijs inſigniorum locorum decretum falſo adſcriptũ eidem Congregationi contra Rubricam Miſſal. de Introitu, vbi agitur de Hymno Angelico in Votiuis B. Mariæ. *Gauant. part. 1. tit. 9. num. 4. lit. Z.*

44 Miſſa de quindecim Auxiliatoribus, quæ impreſſa eſt Venetijs, reiecta eſt à ſacra Rituum Congregatione die 16. Ianuarij 1617. Ita *vt neque retineri poſ it in Calce Miſſalis, ſub pœnis librorum prohibitorum.* Eodemque modo reiectæ ſunt Miſſa de Patre Æterno Madriti edita, & Miſſæ quæ circunferũtur S. Gregorij pro viuis, & defunctis Venetijs impreſſæ, quia neque ſunt S. Gregorij, neque approbatæ à ſancta Sede Apoſtolica. Extant decreta prælo dati die 8. April. 1628. *Gauant. part. 4. tit. 17. num. 14. & tit. 19. num. 14.*

45 Miſſæ Roſarij & de Monte Carmelo non niſi tantùm Ordini Prædicatorum & Carmelitis ſunt conceſſæ à ſacr. Rituum Congregat. die 25. Iunij 1622.

1622.& die 8. April. 1628. *Gauant. part. 4. tit. 15. num. 22. & tit. 17. num. 9.*

46 Non prohibentur triginta Missæ S.Gregorij pro defunctis ab ipsomet instituta, aut approbatæ, ex decreto S. Rituũ Cong. die 28. Octob. 1628. & prælo datum est decretum petentibus Monachis S. Gregorij de Vrbe. *Ritus autem harum Missarum à sancto Gregorio 4. dialog. 55. præscribitur Abbati Pretioso pro Monacho Iusto, his verbis:* Vade, ab hodierna die diebus triginta continuis offerre pro eo sacrificium stude, vt nullus omnino prætermittatur dies, quo pro absolutione illius Hostia salutaris non offeratur. *Ex quibus intelligere possunt celebraturi dictas Missas, quod primò non est necesse, vt idem Sacerdos per mensem celebret diebus triginta; sed necesse est, vt offeratur Hostia per mensem, siue ab vno, siue à pluribus, vt patet ex his verbis; stude offerre, neque addit Abbati; per te, quod esset onus graue. Secundò, sufficit offerri sacrificium; non autem omnes Missæ dicendæ sũt ritu proprio de defunctis, qui in Dominicis & Festis duplicibus intercurrentibus prohibetur. Tertiò, continuis diebus fieri debẽt; vt nullus omnino prætermittatur dies, remota superstitione, quam vetuit Trid. sess. 22. ratione numeri. Neque discontinuantur*

ob triduum maioris Hebdomadæ, quo ex vsu Ecclesiæ probato non debet celebrari. Doctores autem, qui volunt eas posse discõtinuari, vel vno die dici omnes xxx. concludunt valere, tanquam triginta Missas; sed non vt eas, quas instituit S. Gregor. vt ex eiusdem verbis patet. Gauant. part. 1. tit. 5. lit. D.

46 Annuli vsus in Missa prohibitus fuit Canonicis Cathedralium Ecclesiarum, qui se maiores æstimabant Protonotarijs die 20. Nouemb. 1628. *Canonicorum verò nomine hac in re intelliguntur etiam Dignitates, siue sint, siue non sint de gremio Capituli. Gauant. par. 2. tit. 1. litera X.*

47 Capellani Monialium Breuiario vtentium non Romano, dicere possunt Missam de sancto Ordinis, de quo Moniales officium, sed cum Missali Romano, vt in prop. de sanctis, vel de communi, Sacr. Rituum Congregat. ita decreuit die 20. Nouemb. 1628. *Si nulla est Missa in Missali Rom. quæ concordet cum Officio Monialium, puta de nomine Iesu, de spinea Corona, & similibus; eo casu Missam de Cruce, vel Passione recitare poterunt; vel certè pro debita licentia adeant sacram eandem Congregationem. Gauant. part. 3. tit. 10. num. 16.*

48 Epis-

49 Episcopi carent facultate delegandi alijs Sacerdotibus benedictionē paramentorum & earum rerum, in quibus vnctio non adhibetur. *Ita Tabiena verbo, Abbas, num. 12. Vgolin de Episcopo cap. 32. num. 5. & alij*; & in praxi sacra Rituum Congregatio sæpius requisita fuit ab Episcopis insignioribus, & S.R.E. Cardinalibus, eiusdemque sacræ Rituum Congregationis Præfectis, iustis de causis apud Ecclesias proprias non residentibus, pro facultate delegandi: & eam pluribus concessit aliquando, limitando personas in dignitate constitutas 14. Nouemb. 1615. aliquando tempus ad sex menses 14. Martij 1616. & sæpius tandem sine limitatione 2. Maij 1619. & deinceps alijs eodem modo. *Ratio est, quia de potestate Ordinis est hæc benedictio: ea verò non potest ab Episcopo delegari, sicuti potestas iurisdictionis, quæ delegari potest. Gauant. part. 4. tit. 19. num. 23.*

49 Missa Conuentualis dici debet statim post Tertiam in festis duplicibus & Dominicis &c. Iuxta Rubricam Missalis, nō post Sextam. Quodsi propter terræ frigiditatem populus tardiùs venit ad Ecclesiam, præstat differri tempus recitandi Tertiam, quam debitum

ordinem inuertere. Ita censuit sacra Rituum Congreg. *referente Fr. Ioanne Alcozer in suo Cæremoniali, tract. 3. gloss. 15. §. 2. pag. 199. Gauant. part. 1. tit. 15. lit. A.*

51 Eadem concessit insignioribus Regularium Ecclesijs vsum planetarum plicatarum, *Alcozer dicto tract. 3. gloss. 14. §. 6. pag. 226. Gauant. part. 1. tract. tit. 19. lit. E.*

52 Eadem decreuit, Diaconum & Subdiaconum vna cum celebrante sedere posse dum cantatur à Choro, *Kyrie eleison, Gloria*, & *Credo*, iuxta Regulã Missalis de Ordine genuflectẽdi, &c. & si datur tempus, licere eis etiam sedere, dum cantatur Epistola à Subdiacono, & Graduale à cantoribus, *Alcozer eod. tract. gloss. 17. §. 6. pag. 208. Gauant. part. 1. tit. 18. num. 6.*

53 In Feria v. & vj. maioris Hebdomadæ non fit processio Sacramen. extra Ecclesiam ex decreto S. Congregat. super negotia Episcoporum die 6. Augusti 1591. *Ante Pium V. de hac nulla mẽtio est in Missalibus. Fit autem de more, Acolythis, nimirum cum Candelabris Crucem comitantibus, Gauant. part. 4. tit. 8. lit. H.*

54 Abusus deferendi nocte in Feria vj. Parasceues processionaliter sanctissimum

ſimum Sacramentum, abrogatus fuit à ſacr. Congreg. Card. ſuper negotia Epiſcoporum die 22. Martij 1596. *Ut alienus à ritu, & legitimo ſenſu S. R. E. quæ occultat his diebus Euchariſtiam, & in aliud tempus ideò diſtulit proceſsionem, & Feſtum Corporis Chriſti, Gauant. part. 4. tit. 9. num. 26.*

35 Qui Miſſas nouas celebrant, non poſſunt circuire Eccleſiam ad oblationem, ex decreto S. Congreg. Trident. Concil. ſeſſ. 22. *Neque in fine oblationis debet dari benedictio. An verò populus oſculari debet celebrantis manum? ſeruetur locorum conſuetudo: certè non in Miſſa Defunctorum. Gauant. part. 2. tit. 7. num. 5. lit. P.*

(§§)

EX COMMENTArijs in Rubricas Missalis Bartholomæi Gauāti Cōclusiones & Regulæ selectæ, in celebratione Missarum ab Ecclesiasticis viris maximè notandæ & obseruandæ.

PARS PRIMA.

1 QVANDO Rubrica Missalis de Misis Votiuis dicit: Et quoad fieri potest Missa cum Officio conueniat, loquitur de priuatis Misis: nam Conuentualis semper debet concordare cum officio. *Gauant. part. 1. tit. 4. num. 3. lit. P.*

2 Conuentualis Missa semper erit de die, vel in feriali officio erit Votiua, secundùm ordinem dierum asignatum in fine Missalis: non autem Votiua ad libitum Cleri, seu laicorum: priuatę verò poterunt dici Votiuæ quęcumque in die-

diebus non duplicibus, neque Dominicis, non seruato dicto ordine dierum, arbitrio rationabili celebrantis. *Gauant. ibidem.*

3 Verbum illud Rubricæ de Missis defunctorum: *dicantur duæ Missæ*, est præceptiuum, & obligat; neque omissi debet. *Gauant. ibidem, tit. 5. numer. 1. litera R.*

4 Omni tempore, cadauere præsente, potest celebrari pro defunctis, nisi in Parasceue, quo die Corpus Christi immolari non debet, & eo casu differendæ sunt exequiæ in crastinum, in quo post Missam Sabbati sancti posset alia Missa celebrari pro defuncto. Quod intellige iuxta patrios mores Durandi vbi nimirum viget consuetudo sepeliendi defunctos simul cum Missa, & nunquam sine ea absque scandalo. *Gauant, eod. tit. 5. n. 2. lit. X.*

5 Siquis in die Paschæ moriatur, corpus eius reseruetur in sequentem diē ob reuerentiam Paschæ. *Idem ibidē & Rituale Rom. Pauli V.*

6 Quamquam in primo triduo maioris Hebdomadæ hortatur nos constitutio Apostolica lib. 5. cap. 13. ad orandum pro ijs, qui pereunt: quæ verba importare solent sacrificium apud sanctos

Patres: sed potest etiam fieri sacrificium sine Missa de Requiem pro Defunctis. Qua ratione ritus antiquus, & nouus non discordant, *idem ibidem lit. A.*

7 Vbi plures dicuntur Orationes, oratio *Fidelium* erit semper vltima, *Idem ibidem num. 3. lit. A.*

8 Præter diem obitus, seu depositionis, & Anniuersarium, qui celebriores reputantur, solemnes habiti sunt, tertius, septimus, & trigesimus, constanti Ecclesiæ ab Apostolis traditione, *Ibidem lit. B.*

9 Rubrica Missalis de Translatione festorum, loquitur absolutè & sine distinctione, quam neque nos addere debemus: imò significat posse contingere casum in Festis maioribus Domini, & in his conceduntur duę Missæ. Quod si vnam tantùm velint celebrare ij, qui ad Missam tenentur cantandam ratione chori, eam non debent omittere, quæ officio correspondet, in qua fiet cõmemoratio de festo transferendo, *Gauant. dict. part. 1. tit. 6.*

10 Si festum translatum admittat in Missa symbolum, poterit etiam illud dici in hac Missa; in fine verò prædictarũ duarum Missarum, Euangelium dicitur S. Ioan. non aliud Feriæ, vel festi oc-

cur-

currentis, *Idem ibidem.*

11 Prædictæ duæ Missæ ea ratione cantandæ erunt, vt altera de die post horam congruentem, altera de Festo (cùm nullam habeat cum officio connexionem) post Nonam. Si hoc accidat in tẽporibus Pentec. ambæ quidem post Nonam, sed illa priùs de die, quæ cum officio concordat; postea de festo, ad cuius Missam populus eò libentius, quò tardius, conuenire solet. Et licèt in hoc casu nulla hora sit media inter vtramque Missam; tamen est casus vnicus, & priuilegiatus ob concursum populi, *Idẽ ibidem.*

12 In Missis priuatis poterit commemoratio fieri de festo; quia cùm fiat in gratiam concurrentis populi, qui non potest adesse totus Missæ solemni, in priuatis Missis libenter audiet de translato festo commemorationem; eaque regulariter fiet secundo loco, *ibidem.*

13 Abstinerem à commemoratione hac, & multo magis à Missa; quando festum eiusmodi occurrat in ipsomet Paschatis, vel Pentecostis die; à quorum mysterijs ne minimum quidem est alio distrahendus populus, *Ibidem.*

14 In Missa Votiua debet de officio semper fieri commemoratio. Tertia vero

rò oratio erit ea, quæ alias secundo loco diceretur, *tit. 7. num. 3. lit. I.*

14 Quæcumque Orationes, quæ ab Ecclesia certum habent locum, præcedere debent alijs Orationibus. Votiuæ igitur, quæ ad arbitrium Sacerdotis dicuntur, posteriorem occupant locum, & sicut Votiua, v.g. *de spiritu Sancto*, cedit commemorationi festi simplicis, ita cedere debet Orationi *A cunctis*, vel alijs, quæ secundo, vel tertio loco iubentur dici. Cæteris autem paribus attenditur dignitas eorum, de quibus est Oratio. *Ita Burchard.* Videtur durum aliquibus, sed rationabile est, legem communem præponi arbitrio, hoc est, legi priuatæ, quam facit sibi Sacerdos in Orationibus Votiuis, quæ non concordant cum officio. *Ibidem num. 5. lit. K.*

16 Prima & secunda Oratio quandoque sub vna conclusione dicuntur, vt vnica videatur oratio in Missa celebri, quod præsertim iubetur fieri in collatione Ordinum, consecratione Episcoporum, Virginum, Ecclesiarum & Altarium; benedictione Abbatum, Abbatissarum, & Cæmeterij; Regumque & Reginarũ Coronatione. Atq; in his tantũ casibus vniri duas orationes sub vno, Per Dominum, *docet Burch. in Ord. celebrandi*

brandi Missam. Item orationes illæ, quæ post Missam votiuam de Trinitate habentur pro gratiarum actione sub eadem conclusione cum prima poterũt recitare;non in Missis priuatis,sed in ijs quæ solemniter dicuntur pro re graui: & hic est vsus Cappellæ Papalis, vt de duabus fiat vna ad solemnitatem. *Idem ibidem num.7.lit. N.*

17 Quando vna oratio eadem est cũ alia ibidem dicenda,prima manet,altera mutatur,eo modo, quo præscribitur clarè in Dominica Septuagesimæ, quãdo venit ante festum Purificationis B. M. Virginis, cuius secreta eadem est cum secreta prædictæ Dominicæ, & illa mutatur,quæ secundo loco ponitur. Hic etiam accidit casus in festo Quadragin ta Martyrum occurrente in Feria quinta Cinerum:item in festo S. Martini Episcopi in Dominica 22. post Pentecostem,vel cum præcipitur Oratio: *Deus refugium.* In his quoque casibus poterit sumi Oratio secreta Feriæ sextæ Cinerum, vel Dominicæ 23. vel ea quæ proximè sequitur pro quacumque tribulatione, respectiuè ad casus prædictos, vt eadem sit regula in fauorem Orationis primæ,quæ non debet mutari. *Idem ibidem num.8.lit.Q.*

18 In

18 In votiuis B. M. quæ dicuntur in omni Sabbato, etiam Aduētus, quatuor Temporum, vigiliarum, seu festi semiduplicis (non in alijs diebus extra Sabbatum) dicitur tantùm Hymnus Angelicus, siue concordet, siue discordet Missa ab officio. In reliquis diebus, & votiuis Missis eiusdem, dicitur tantùm Præfatio propria eiusdem Beatæ Virginis, *Idem tit.8.num.4.lit.Z.*

19 In Vigiliarum Missis, quæ veniūt infra Octau. licèt in officio dictum sit, *Te Deum*, non dicitur *Gloria in Excelsis*, quia hæ Missæ non concordant cum officio, & habetur hic ritus in Missali in Vigilia Apostolorum Petri & Pauli, & Assumptionis B. Virg. Continet enim Hymnus, *Cælestem gloriam*, *ex S. Thoma.3.part.quæst.83.art.4.* quæ cum Vigilia non consonat, *Idem ibidem lit. C.*

20 Sicut in officio festi semiduplicis fiunt commemorationes de Beata Virgine, sanctis Apostolis, S. Patrono, seu Titulari, & de Pace, ita in Missa dicitur secunda Oratio, *A cunctis*, in qua supra dicta memorantur. Nam littera N. nomen exigit Patroni, seu Titularis Ecclesiæ, vbi celebratur, *Idem tit.9.num.2.*

21 Si tempore passionis cantandæ sint duæ Missæ, de festo & de Feria, in festo

festo semiduplici secunda erit Ecclesiæ, vel pro Papa. Neque dicetur tertia Oratio; ita Romæ fit, & minuitur numerus Orationum in Missa, sicut & suffragiorum in Officio, *Ibidem num. 5.*

23 Oratio de Spiritu Sãcto conuenit Missæ B. Virginis & semper dicitur, quia est Rubrica generalis, etiam tempore Aduentus, Pasſionis, & Paschali, in quibus asſignatur in alijs Misſis Oratio, Ecclesię, vel pro Papa, *Ibidem num. 15.*

24 In Misſis Votiuis de Apostolis nõ dicitur Oratio, *A cunctis*, ne fiat noua mentio Apostolorum Petri & Pauli, nã de his Apostolis tantùm Rubrica loquitur; ne verò pereat deinde memoria Beatæ Virginis, quæ habetur in omissa Oratione, *A cunctis*, dicitur eius loco. *Concede*, de sancta Maria. In alijs autem temporibus, quando non dicitur, *A cũctis*, nulla accidit mutatio, *Ibidem littera H.*

25 In Missa votiua de Patrono, seu Titulari, qui nominatur in litera N. in Oratione *A cunctis*, non debet fieri similis mutatio Orationum, sicut in Missa votiua de Apostolis Petri & Pauli, satis nempe est in eo casu, vel tacere in Oratione *A cunctis*, nomen Patroni, seu Titularis, ne de eodem bis fiat mentio in

Colle-

Collectis; vel nominare Vice illius alium pro deuotione celebrantis, *Ibidem.*

26 Symbolum dicitur in omnibus festis, quæ infra Octauas alicuius Patroni loci, seu tituli Ecclesiæ occurrunt, licèt de Octaua nulla fiat commemoratio in prędictis festis. *Idem tit. 11. lit. D.*

27 Si Vigiliæ Natiuitatis Domini, & Epiphaniæ venerint in Dominica, tunc dicendum erit symbolum in Missa ratione Dominicæ; sicuti dicitur in festis S. Ioannis Baptistæ, & S. Laurentij, quādo veniunt in Dominicis; qui casus fuit omissus in Missali. *Ibidem lit. M.*

28 In Vigilijs, quæ veniunt infra octauas, & habent symbolum, non tamen dicitur symbolum, sicuti neque Hymnus Angelicus: quod habetur in Missali, ex simili Rubrica, in Missa *Litaniarū maiorum* in festo S. Marci. Eadem enim est ratio in his Ferijs maioribus: imò à fortiori, si non in Rogationibus; ergo nec in Vigilijs, quibus illæ præstant, *Ibidem lit. N.*

29 Festo S. Ioannis Euangelistæ datur Præfatio de Natiuitate ex antiquo vsu Cappellæ Papalis, licèt habeat Præfationem propriam; quia maioris est dignitatis, & itē * Translationi S. Iacobi; dici quoque Octauæ S. Stephani, quæ

est infra Octauam S. Ioannis, in qua dicitur etiam præfatio de Natiuitate in gratiam eiusdem Natiuitatis. *Gauant. tom. 1. par. 1. tit. 12. num. 2. lit. C. & part. 4. tit. 3. num. 8.*

30 Missæ Votiuæ, quamuis habeant Præfationem propriam, si infra Octau. Natiuit. Domini celebrantur, non aliam præfationem admittunt, nisi de Natiuitate, sicut & festum S. Ioannis Apostoli; argumento a fortiori. *Ibidem num. 4. lit. D.*

31 *Requiescant in pace* dicitur semper in fine Missæ in plurali numero, licèt pro vno dicatur Missa. *Idem. part. 1. tit. 13. num. 1. lit. O.*

32 Post Missam solemnem tardius cantatam in festis, vel post concionem longiorem, celebrari potest post meridiem. *Idem ibidem tit. 15. num. 1. lit. T.*

33 Priuilegiati, vt hora ante, vel post, celebrare queant, poterunt hora ante, vel post, statam horam, à Summistis regulariter concessam celebrare; aliàs non esset priuilegium. *Ibidem.*

34 Missa solēnis semper dicitur post aliquam horam, etiam in nocte Natiuitatis Domini, vt horæ Canonicæ sint quasi quædam ad Missam præparatio. *Ibidem num. 2.*

35 Missa Parrochialis sine cantu est priuata, non Conuentualis, licèt ad eam conueniat populus, seu loci Clerus: quo posito, multa facilè definire poteris circa Rubricas Missalis, *Ibidem*.

36 Canon præsertim sine culpa graui non potest altè totus legi. Ita Doctores communiter, *Ibidem tit. 16. num. 1. lit. G.*

37 *Memento Domine famulorum*, &c. & verba consecrationis secretò dicuntur, *Ibidem num. 2.*

38 Sacerdotes & cæteri omnes ad Euangelium stare debent, vt promptiores se ostendant ad credendum, & obediendum Euangelio, *Ibidem tit. 17. n. 2. lit. I.*

39 In Missa priuata ipsemet Sacerdos dicit: *Flectamus genua*, & genuflectens, exemplo suo docere debet alios. In solemni sufficit, vt Diaconus inuitans populum idem faciat, *Ibidem num. 5. lit. L.*

40 Sacerdos quia in Missa priuata debet commodè posse legere versum *Adiuua nos*, in libro, ideò sufficit, vt genuflectat ad prima verba: in solemni eam cantat chorus, neque celebrans est in aliis tunc occupatus. Genuflectit autē celebrans vtroque genu, in medio Altaris,

tis, post lectum à se Euangelium, *Ibidem lit. M.*

41 Celebrans si sedeat cum cantantur ea verba: *Et incarnatus est*: caput tãtum profundè inclinat: quia iam genuflexit, quando submissa voce cum ministris ad Altare Symbolum recitauit; caput autem inclinat apertum. Idem præstare debent ministri, qui cum celebrãte sedent, *Ibidem lit. O.*

42 Si non sedet, genuflectit. Scilicet in superioris Altaris gradu. Neque verò stare conuenit ad verba, tantæ Filij Dei humilitatis: sedere potius conuenit, quã stare; quia sedendo, addita capitis profunda inclinatione, contrahitur, & minoratur homo, *Ibidem lit. P.*

43 Ad confessionem cantores si tunc cantant Introitum, non genuflectunt, quia stare debent ad Lectorile, *Ibidem num. 5. lit. F.*

44 Celebrans in Missa priuata iuxta vsum communissimum ab initio ad finem vsque, vnico tantùm genu debet genuflectere, vt facilius surgat. In Missa verò solemni ad ea omnia, quæ sunt communia priuatæ Missæ. Duobus autem genu flectere debet in Missa solemni ad prædicta, quæ à choro cantantur; & regulariter, quando cum aliqua mo-

rula in prædictis est genuflectendum, & quasi orandum. *Ibidem.*

45 Ministri intra Missam eadem seruare debent, quæ facit celebrans, vt expeditius illi ministrent. Ad *Flectamus*, ambobus genuflectant, *Ibidem.*

46 Subdiaconus Patenam tenens nõ tenetur genuflectere toties, quoties Celebrans, quia non illi tunc ministrat, vt Diaconus, qui est illi à latere proprius minister. Semper autem genuflectit cum eo eidem vicinus. *Ibidem. num. 5. lit. Z.*

47 Alij de clero à consecratione vsque ad communionem duo genua flectere debent, cùm transeũt ante Altare; & item, quando patet Sacramentum in Altari, quod etiam faciunt Cardinales in Cappella Papæ. Duoqueque ad *Flectamus genua*, ad confessionem, Orationes ieiuniorum, Versus, &c. quãdo cum aliqua mora præscribitur genuflexio ratione cantus, vel actionis longioris. *Ibidem.*

48 Celebrans & ministri semper sedent cooperto capite, nisi coram Sacramento in altari exposito. Latus Epistolæ congruit, aqua parte est credentia; & vt cedat latus Euangelij Episcopo sedẽti, si adsit. *Ibidem num. 6.*

49 Acolythi nequaquam sedeant ad

Epi-

Epistolam; & quando sedent vna cum celebrante, sedeant super Altaris gradu in cornu Epistolæ facie versa ad celebrantem, non ad populum. *Ibidem num. 7. lit. A.*

50 Incensum adoletur stanti, *Carem, Episcop. lib. 1. cap. 23.* & hic simul aduerte, quod, dũ Oblata incẽsantur, adhuc in choro sedent. *Carem. Episcop. Ibidem Gauant. dicto tit. 17. num. 7. lit. B.*

51 Clerus stare debet ad Introitum, & ad orationem vel orationes (exceptis diebus ieiuniorum & Missis de Requiem, quibus genuflectimus) item ad Euangelium; & ad Præfationem in qua stamus, vt sursum corda & corpora simul habeamus; nec genuflectimus nisi initio sacri Canonis: Item statim deposito Calice standum erit in festis, vsque ad Antiphonam, quæ dicitur Communio, ad quam sedetur; nam in diebus ieiuniorum genuflectere debemus ab initio Canonis vsque ad *Pax Domini.* Item ad Orationem post Communionẽ, quæ rationis eiusdem est cum prima ante Epistolam. Standum præterea erit vsq; ad finem Missæ; quia neque sedere, neque genuflectere iubemur. *Ibidem litera D.*

52 Ad Missam de Cruce color rubeus,

beus, vt sequatur qualitatem festi principalis in quo effusio sanguinis Christi repræsentatur. Ad Missam verò de Passione violaceus, vt respondeat Dominica de Passione, cum qua participat in titulo & Sacramento mortis Christi, *Ibidem tit. 18. num. 5. lit. B.*

53 Mutatio colorum in paramentis Altaris & Ministrorum debet fieri in primis vesperis festi. Si autem vesperæ non sint integræ, is color adhibendus est in initio vesperarũ, qui congruit illi, de quo dicitur Capitulum, *Ibidem n. 6.*

54 Si officium & Missa discordant, color Altaris sequatur officium: Vestiũ autem Sacerdotis sit color Missæ conformis; quæ diuersitas accidere solet in Feria tertia Rogationum, & in Vigilijs infra Octauas, *Ibidem.*

55 Pro Missa quacumque solemni conuenit, vt pallium etiam Altaris concordet cum colore paramentorum Missæ: quod adnotauit rectè *Pet. Ruiz in suo Carem. Gauant. ibidem.*

56 Manipulus non adhibetur cum Pluuiali, *Ibidem. tit. 19. num. 4. lit. L.*

57 Super Altare nihil omnino ponatur, quod ad Missæ sacrificium, vel ipsius Altaris ornamẽtum non pertineat. *Rubrica Miss. de præparat. Altar.* Non

birre-

birretum Sacerdotis, siue in principio, siue in fine Missæ, quod valde indecens est; neque sudariolum ad emungendas nares, quod potiùs sub planeta, vel à Cingulo pendens ad dexteram portandum erit; quæ omnia ad sacrificium nō spectant, neque ad ornatum Altaris. *Ibidem tit.20.lit.F.*

P A R S S E C V N D A.

58 Cruci vel imagini illi, quæ in Sacristia erit, reuerentia fit capite cooperto & profundè inclinato. *part.2.tit.2.lit. A.*

59 Sacerdos si transeat ante Altare, in quo sit, exposita solemniter reliquia insignis sancti, de quo fit festum, ibidē conuenit vt apertum caput inclinet illi profundè; in alijs reliquiarum expositarum casibus, habeatur ratio altaris tantùm, *Ibidem lit. E.*

60 Sacerdos accedens ad Altare si in maiori expositum sit sanctißimum Sacramentum, vel si aduertat in Altaribus minoribus adhuc esse post consecrationē Sacramentū vnico genu tātum illud adoret; sed in eleuatione Hostiæ vsque ad Calicis depositionem duobus genibus fit adoratio, *Ibidem.*

61 Sacerdos collocato Calice in Altari, antequam accedat ad librum apericn-

tiendum cum capitis inclinatione faciat Cruci reuerentiam; quod in sequẽtibus obseruare debet; & sit semper profunda. *Ibidem num.4.lit.* R.

62 Missale apertum super Altare per Cæremoniarium, aut Sacristam poni debet in Missa solemni antequam celebrans incipiat confessionem, si minus illud, antequam veniat ad Altare, collocatum fuerit; quia etiam in Missa priuata aperitur Missale ante Confessionem. *Ibidem num.5.lit.V.*

63 Antequam exeant è Sacristia celebrans imponat, capite aperto, incensum in Thuribulum, ministrante Diacono nauiculam, & Thuriferario Thuribulum, cum benedictione & osculis, eo modo prorsus, qui describitur *in Rubrica Missalis de Introitu, &c. Ibidem lit.*Z.

64 Thuriferarius præcedit ante omnes, sicut in sacris processionibus. *Ibidem.*

65 Diaconus & Subdiaconus procedunt, capite cooperto, vnus post alium: pares autem cum celebrante, si hic pluuiale sit indutus pro aspersione aquæ benedictæ. *Cærem. Episcop. libr.2. cap.30. & 31. Gauant. ibidem.*

66 Ministri omnes, etiam Cruci, quæ

in altari eſt, genufle ctunt in tota Miſſa, vt in Rubrica de Introitu expreſsè habetur. Simile quid habes in Abſolutione poſt Miſſam defunctorum, in qua Diaconus genuflectit Cruci, quam portat Subdiaconus; ergo genufle ctunt Cruci inferiores Miniſtri ad differentiã celebrantis. *Ibidem lit. C.*

67 Si in proceſsionibus contingat tranſire ante Altare ſanctiſ. Sacram. fiat, vt ſupra in Miſſa priuata; ſed celebrans ſẽper detegat caput, quia non geſtat Calicem & genufle ctat medius inter miniſtros; qui & eadem cum eo præſtare debent. *Ibidem.*

68 Expedit Miſſas priuatas facere procul ab Altari, vbi Miſſa fit ſolemnis; vel omittere pulſationem campanulæ ad eleuationem iudicio prudentis Sacriſtę. *Ibidem tit. 3. num. 4. lit. P.*

69 Rubricæ Miſſalis de Introitu & de Offertorio nõ ſunt ſeruandæ in Miſſis votiuis de Cruce & Paſsione, tempore paſsionis; tum quia hæ votiuæ ſunt, hoc eſt, non concordant cum officio de tempore; tum quia etiam in colore paramentorum à tempore paſsionis diſcordat Miſſa de Cruce. *Ibidem num. 6. litera V.*

70 Miniſtri ad Indulgentiam, *ſigna*

quoque Crucis sibi adhibeant vna cum celebrante, quod etiam in tota Missa obseruent, excepto Subdiacono, dum patenam tenet, num. 11.

71 Vbi non sunt reliquiæ sanctorum, ex dispensatione Apostolica, in Altari, omitti debent verba: *Quorum reliquiæ hic sunt*: eoque casu osculum Altaris fieri debet ad ea; *indulgere digneris*, *Hieron. Cantonus in Ordinar. diuin. offic. Cauant. tit. 4. num. 1. litera D.*

72 Cùm Sacerdos in introitu Missæ dicit: *Gloria Patri*, satis est conuertere caput ad Crucem, non personam; quod in sequentibus nota in Missa, *num. 2. litera I.*

73 Ministri quādo ascendunt ad Altare in principio Missę, non osculantur, neque tangunt illud, sed suo quisque loco genuflectit, & statim surgit, quod sēper obseruent, *num. 4. lit. R.*

74 Si cum incenso quicquam aliud misceatur, maior quantitas semper esse debet incensi, vti dicitur in *Cærem. Episcop. lib. 1. cap. 23.* vt incensum dici queat, *Ibidem lit. S.*

75 Subdiaconus in benedictione incensi stat à sinistris celebrantis, *lit. T.*

76 Dum incensum ponit, manum sinistram pectori admouet celebrans, & dex-

dextera sumit ter, & immittit ter incensum in Thuribulum de nauicula, *Ibidē litera Y.*

77 Cùm benedicit celebrans incensum, non addit, *in nomine Patris*, &c. *ibidem*, Si in Altari fuerint quævis reliquiæ (nam insignes requiruntur ad officium tantùm duplex recitandum & ad Missam celebrandam cum Credo) seu Imagines sanctorum; *ideft ftatuæ*, incensata Cruce primum incenset eas celebrans; tamen ijsdem non inclinat caput ad differentiam Crucis, cui inclinare debet, ea ratione, qua abstinemus à genuflexione, *Ibidem num. 5. litera E.*

78 Non prohibet præsentia sanctissimi Sacramenti incensare reliquias seu Imagines sanctorum; hoc ipsum, quod erga conseruos bonos honor, erga ipsū Dominum commune beneuolentiæ signum exhibetur, *Fr. Andreas Guerrerus in suo Cæremon. tract. 2. Rubrica 17. pag. 189. Gauant. Ibidem num. 5. litera E.*

79 Si in Altari fuerit Tabernaculum sanctissimi Sacramenti, Celebrans accepto Thuribulo, antequam incipiat incensationem, genuflectit, ob præsentiam sanctissimi Sacramenti, quamuis lateat: & eo casu nō inclinat caput Cruci, quam incensat. Adorat igitur, quod latet

lat:t & patet; Sacramentum & Crucem; incensat, quod manifestè patet, idest Crucem. *Ibidem num.6. litera F.*

23 Quando nominatur Papa in Missa, semper caput inclinat celebrans, non tamen versus Crucem, *tit.5.num.2.*

24 Vbicumque nominatur in Missa nomen B.Mariæ, vel Sanctorum de quibus dicitur Missa, vel fit commemoratio (etiam in Canone) caput inclinatur, ne verò intelligas nomine commemorationis suffragia communia Sanctorum in Oratione, *Acuncti*; sed commemorationem tantùm de Festo simplici Sanctorum, seu de Octaua. *Ibidem.*

25 Duo genua flecti vult, *Alcozer in suo Carem.tract.2.gloss.5.§.4. pag. 124.* ex vi verborum: *Flectamus genua*: sed vim non faciunt, quia dum singuli genu, plura genua tunc flectuntur, *num.4. litera E.*

26 Ministri in quatuor temporibus & diebus quadragesimalibus caput inclinant in Oratione, eodem modo, quo celebrans, & deceret, vt manus iunctas, idem tenerent. Neque Diaconus in fine Orationis tenetur dicere submissa voce, *Amen*; quod quidam putauere. Satis enim est, quòd à Choro respondeatur Sacerdoti. *Ibidem num.5.litera H.*

27 Dum

27 Dum ſignatur liber à Diacono, ſiniſtra manus apponi poteſt eidem libro; & eſt vſus communiſsimus. *Ibidem tit. 6. num. 2. litera N.*

28 Finito Euangelio Miniſter defert librum ſine vlla reuerentia ad Præ-latum; ſed poſtquam ille fuerit oſculatus, libro ſtatim clauſo, reuerentiam illi debitam faciet. *Ibidem.*

29 Ille tantùm, qui librum oſculatur, dicere debet, *Per Euangelica*, &c. ſunt enim verba oſculantis propria, quę ideo omiſſo oſculo omittuntur, vt in Miſſa defunctorum. *Ibidem litera R.*

30 Subdiaconus, Cæremoniario comite, vel vno Acolytho, procedit ad cantandum Epiſtolam. Comitatur autem Subdiaconum à ſiniſtris eiuſdem, quod & aliàs facit, genuflectens cum eo vnico genu; quod ſemper fit, niſi aliud in Rubricis præſcribatur, *num. 4. lit. V.*

31 Diaconus, nullo comite, defert librum Euangeliorum ad Altare. Comes enim datur Miniſtris ad aliquid cantandum, aut quando exeundum eſt è Preſ-byterio, *num. 5. litera E.*

32 Diaconus ſuper primo Altaris gradu altiori, dicit: *Munda cor meum*; in quo etiam, verſus celebrantem ſtantem in latere Euangelij, non omnino conuer-

uersus ad eum, petit benedictionem, *num. 5. litera E.*

89 Dum cantatur Euangeliũ, Thuriferarius & Cæremoniarius stabunt post Diaconum: ad sinistram eiusdem Thuriferarius, *Ord. Roman.* Cæremoniarius verò ad dexteram. *Ibidem litera O.*

90 Subdiaconus defert librum apertum ad Sacerdotem sine vlla reuerentia, tam Altari, etiam in quo est Sacramentum, quàm Sacerdoti, ob reuerentiam sacri Euangelij: deinde clauso libro reuerentiam faciet vtrique; & deponet librum super credentiam *Ibidem litera T.*

91 Acolythi, finito Euangelio, deponent candelabra sine mora. Diaconus redit vacuus; sed in plano medio ter incensabit celebrantem, *Ibidem litera O. P. & Q.*

92 Si celebrans concionari velit, sedeat super scamno nudo in cornu Euangelij capite tecto, aut sine casula in pulpito, *num. 6.*

93 Diaconus dicto, *Et incarnatus est,* vadit ad credentiam & solus cum debitis reuerentijs portat bursam, sine comite, ex *Cæremon. Episcop. lib. 1. cap. 9.* per viam breuiorem ad credentiam, per lõgio-

giorem ad Altare. Celebrans verò & Subdiaconus, si ad Altare sint, & non sedeant, paululum se cedant versus cornu Euangelij, vt Diacono venienti quasi medium Altaris totum relinquant, *n. 7. litera R.*

94 Ad verſ. *Gloria Patri*, Pſalm. *Lauabo*, qui poteſt dici, cum reditur, in medio Altaris, caput inclinatur, *tit. 7. num. 6. lit. T.*

95 Neque illius loco dicendus eſt verſ. *Requiem*; quod aliqui ſcripſere, *Ibidem.*

95 Orationes ſecretas dicit Sacerdos in medio verſus librum, hoc eſt conuerſus ad librum, non recedens à medio. Hinc patet, aptãdum eſſe librum propè corporale, vt commodius legatur; non autem relinquendum eo loci, in quo lectum eſt Euangelium, licèt hac de re taceat Rubrica, *Ibidem num. 7. lit. B.*

96 In Miſſa ſolemni dicto *Oremus*, Diaconus & Subdiaconus accedunt ad Altare, facta priùs in locis ſuis poſt celebrantem genuflexione, *Ibidem num. 9. litera Q.*

97 Per breuiorem viam defertur Calix ad Altare; & munus Subdiaconi eſt ferre Calicem in ſiniſtra, quæ eſt vita præſens. Item eiuſdem eſt parare Cali-

cem

cem *Innocent. lib. 2. cap. 58.* Qui tamen Subdiaconum sequitur, non præcedit, neque ab alio quam vno ex duobus Acolythis, *litera M.*

43 Si adsint particulæ consecrandæ pro communione solemni, delata Pixide ad Altare paulò ante Subdiaconū, à Cæremoniario, seu Sacrista, eam Diaconus aperit, & collocat super Corporale, antequam tradat Patenam celebranti, & eandem eleuat parumper, ex *Cærem. Episcop. lib. 2. cap. 29.* dum celebrans Hostiam offeret; qua deposita, & ipse deponit Pixidem, cooperit, & collocat in medio corporalis inter locum Calicis, & tabellam secretarum si commodè fieri potest. *Gauant. part. 2. tit. 2. num. 3. tit. 7. num. 3. lit. T. & num. 9. lit. N.*

44 Verbum, *Offerimus*, cōuenit duobus saltem, & ideò Diaconus idem dicit cum celebrante; neque Sacerdotibus licèt de mensa Domini tollere Calicem, nisi eis tradatur à Diacono, *Isidor. lib. 2. de Eccles. offic. cap. 8. Gauant. Ibidem litera Q.*

49 Sacerdos dicens. *Per intercessionem*, ter imponit incensum, & semel illud benedicit in Thuribulo, ita vt ad verbum, *Benedicere*, manu dextera producat signum Crucis super Thuribu-

lum

lum fumigans, *num.* 10. *lit. V.*

46 Diaconus amouet Calicem non extra corporale, si capax est. Subdiaconus autem in tota hac incensatione nihil semouet. Thuriferarius, deposita nauicula supercredentiã, amouet de Altari, & reportat librum, quando opus est, nisi adsit Assistens, *ibidem lit. B.*

47 Celebrans, nullo maiore præsente, cui triplex ductus Thuribuli debeatur, triplici ductu incensandus erit; eo præsente, dupli tantũ ductu; Diaconus Subdiaconus & alij, parati, duplici ductu; Sacerdotes in choro vnico ductu, cæteri sine mora. Inclinabit caput, qui incensat, ante & post, iisdẽ vsque ad Sacerdotes inclusiue, nisi ita multi sint, vt incensatio finiri non possit ante finẽ Præfationis. Diaconus incensabit omnes de clero, exceptis Acolythis, quos stantes apud credentiam incensabit Thuriferarius. *Ibid. lit. C.*

48 Ad, *Orate fratres*, Subdiaconus respondeat; *Suscipiat, &c. ibid. lit. E.*

49 Ad dicendum, *Sanctus* cum Celebrãte accedunt ad Altare Ministri facta in locis suis post celebrantem genuflexione; quam rursus faciunt, dicto ab eisdẽ vltimo, *Osanna in excelsis.* Addita fuit sequens Rubrica in Missali Romæ edi-

to 1621. fine maiorum auctoritate; nimirum: *Si Subdiaconus non tenet patenam, cum Diacono accedit ad Altare, vbi dicunt, Sanctus, &c.* quod monuisse sit satis, *num. 11. lit. F.*

50 *Benedictus qui venit, &c.* non cantatur à Choro, nisi post depositionem Calicis, *Cærem. Episcop. lib. 2. c. 8.* etiam in Missis Defunctorum; quod obseruatur in Capella Papali, *n. 11. lit. G.*

51 Assistens non tenet manus iunctas, sed folia Missalis vertit, & indicat, quæ sunt dicenda à Celebrante, *Ibid. lit. H.*

52 Caput inclinatur etiam in Canone ad nomen Papæ. Eadem enim est ratio, qua suprà dictum est, in Collecta, ad nomen eiusdem: de quo dubitauere nõnulli, *Alcoz. tract. 2. glos. 5. §. 2. pag. 123.* sed in Rubrica de Oratione non adest limitationis particula, *tantũ, tit. 8. num. 2. lit. M.*

53 Ad, *Memento,* Celebrans stat demisso aliquantulum capite; non ergo oculis eleuatis versus Crucem, vt multi faciunt, nec ijsdem clausis, nisi forte ad maiorem animi compositionem, *n. 3. lit. O.*

54 Cum Sacerdos dicit, *Benedictã, &c.* Cruces fiant continenter, non in-

terruptè,tres,& postea post breuē motam aliæ duæ, dispensando verba apposìtè. *n.4.lit.X.*

55 Si Pixidem collocauerit Sacerdos post Calicem, retrahet eam ante consecrationem ad latus ipsius Calicis versus cornu Epistolæ; vt super ipsas quoque particulas proprius verba proferat consecrationis. Quæ proferre debet, stans quidem, & inclinato capite, sed retentis æqualiter pedibus in suppedaneo Altaris; nō dextero vltra sinistrum reuerentiæ causa quasi deflexo. *num.5. lit.B.*

56 Minister pulsat campanulam ter ad vnamquamque eleuationem; idest, cùm Sacerdos adorat, cùm eleuat, & cū reponit Hostiam, seu Calicem: & hic ritus sicuti est prior in Rubrica, ita decentior est posteriori, quo continuatè campanula pulsatur. Ternario namque numero gaudet Deus. *n.6.lit.I.*

57 Quidam deponunt Calicem, in cōsecratione, vt manus iungant & benedicant; sed non bene; non enim desėrendus est Calix ab eiusdem acceptione, sicuti nec deseritur Hostia ad illud verbum, *benedixit*, donec fiat consecratio, *n.7.lit.L.*

58 In eleuatione Calicis Sacerdos si-

niſtra pede, dextera nodũ tenet Quj ritus frequentior eſt tenendi Calicis. Putant aliqui illud, vt prius, Rubricæ Miſſalis, referri ad ea: ambabus manibus iuxta nodum, ſed minus rectè. *Ibidem lit. O.*

59 Cum celebrans dicit: *Quam oblationem*, &c. Diaconus accedit ad eius dexteram facta prius nimirum genuflexione, vbi eſt, Altari. Si adeſt Pixys cum particulis conſecrandis, ipſe eam detegit, & collocat prope Hoſtiam ante cõſecrationem; & depoſita Hoſtia, poſt eleuationem, facta cum Celebrante genuflexione, Pixidem operit, & collocat in priſtino loco, *n. t. lit. Q.*

60 Chorus genuflectit initio Canonis. *Cærem. Epiſcop. lib. 2. cap. 8.* & ſurgit poſt depoſitionem Calicis, ex Rubrica Miſſalis de Canone, & tunc dicit: *Benedictus qui venit, &c. Cærem. Epiſcop. dicto cap. 8.* ſtant autem omnes, verſus Altare, in locis ſuis. *Ibid. lit. T.*

61 Sacerdos facto Memento, ſtans vt prius, extenſis manibus proſequitur *Ipſis Domine*, &c. & in fine ad, *Per eundem* iungit manus, & caput inclinat. Cur hoc loco, non alibi, ad, *Per Chriſtum Dominum noſtrum*, caput inclinatur puto, quia Sacerdos dicturus eſt ſtatim

N

Nobis quoque peccatoribus; quæ ſunt verba maximæ humilitatis, *tit. 9. num. 2. lit. D.*

62 Dum Sacerdos dicit: *Per ipſum, & cum ipſo*, &c. & fiunt Cruces, Diaconus retineat duobus digitis dextræ manus pedem Calicis, *Carem. Epiſcop. lib. 1. cap. 9.* & habet myſterium. *Ibid. num. 4. lit. M.*

63 Cum Sacerdos incipit: *Pater noſter*, facta genuflexione, Diaconus vadit poſt Celebrantem. *Ibid.*

64 Sicut ad, *Oremus*, caput celebrans inclinat, ita erigit illud ſtatim, ad, *Præceptis ſalutaribus*, &c. *Ibid.*

65 Dicto Pater noſter Sacerdos ſecretò ſubdit, Amen; dicitur autem ſecretò, ad ſignificandum, quòd nos latet, an exaudiamur in Oratione Dominica data nobis à Chriſto; & Deus hoc vult latere, ne torpeamus, *tit. 10. lit. R.*

66 Sacerdos cum frangit Hoſtiã, incipit à ſuperiore parte, ſicut ſignum Crucis incipit fieri ab eadem ſuperiori parte, *tit. 10. n. 2. lit. X.*

67 Miniſter daturus pacem genuflectit ad dexteram Celebrantis, & dicto tertio: *Agnus Dei*, porrigit inſtrumentum oſculandum eidem Celebranti; tũ facta genuflexione accedit ad Prælatũ,

& alios, quibus idem instrumentũ porrigit, facta tantum reuerentia post pacem datam vnicuique. Velum quoque adhibebit colori Missæ cõueniens, quo qualibet vice terget illud, antequam alter osculetur, si plures sint Prælati; aliàs non tergat, nisi Prælatis. Neq; verò dãda est pax hoc loco cuicũq; sed personæ, seu personis valde insignibus, *n.3. lit.F.*
68 Sacerdos dum communicat, cubitos teneat super Altare; sicut etiam in consecratione; vt initio solido respondeat finis sacrificij, qui fit in consumptione; item vt intra Aram fiat & consecratio & cõsũptio sacrificij; quòd plenè præstatur eo cubitorũ situ, *n.4. lit. R.*
69 Vino fit purificatio, *Ex Innocentio III. de celebrat. Missar. cap. ex parte.* Deceret autem, vt vinum pro purificatione Calicis infusum esset eiusdem saltem quantitatis, qua fuerunt primæ species sanguinis; alioquin Sacerdos illud saltẽ intra Calicẽ circũagat, vt absumãtur species; neq; extrà Altare demittat Calicẽ, neq; digitis labia Calicis, seu oris sui detergat, neque digitos lãbat, *num.5. lit.T.*
70 Pius V. in epistola ad Archiep. Taraconen. data die 8. Ianuar. 1571. & relata à Vincentio Sorriano par. 1. mone-
de

de prædicta vini ad purificationem adhibenda quantitate; & addit præterea quòd sumatur ablutio per eandem partem Calicis, per quam sanguis Christi haustus est. Mirare quæso, Sanctissimi Pontificis, etiam in minimis, diligentiam. *Ibidem.*

71 Vtranque ablutionem sumit Sacerdos, & in medio Altaris. Curet autē, ne, dum digitos purificatorio tergit, corporale commaculet, gutta cadente è digitis, & ideo deponat Calicem extra corporale, donec digitos absterserit. *Ibidem lit. Z.*

72 Calicem, dum plicat Corporale, colloc t Sacerdos versus cornu Epistolæ, vt commodius bursa n accipiat, quæ est in cornu Euangelij. *Ibid. lit. A.*

73 Quilibet Sacerdos communicare potest in Missa alios, excepto die Paschatis, quo neque possunt Regulares, qui priuilegium habent, vt sunt Mendicātes; *Gauant. n. 6. lit. D* nisi tunc fiat facultas à Parocho, ex Nicolai V. Sixti IIII. & Leonis X. cōcessionibus in Monumentis Minorum, concessione 149. 150. 160. de quibus *Alphōs. Casarrubius, & Hieronym. Sorbus Capucinus in priuil. Mendicant. verb. cōmunicare, & Rodericus tom.* 1. *q.* 56. 3. Dices, licebit ne absq; alia

facultate ipſo die Reſurrectionis de manu Religioſorum communicare, ſi iam de manu Parochi intra ſtatutum tempus, quis communicauit, vel communicaturus eſt? Reſpondeo, licèt *P. Emanuel Sà, V. Euchar. num. 10. Suarez diſput. 72. ſect. 2. dub. 2. & Emmanuel Rodericus tom. 1. q. 56. art. 6.* ſenſerint licere, quòd formalis, & non materialis Paſchalis cõmunio illa limitatione excipi videatur, vt adeant Paſchali tempore oues ſuas Eccleſias, cui per iam factam communionem, aut faciendam ſupponitur ſatisfactum, aut ſatisfaciendum; oppoſitum tamen eſſe probabilius, idque cẽſuerit Congregatio Illuſtriſ. Cardinalium ſuper Conciliũ Tridentinũ die 23. Ianuarij an. 1586. Idemque docet *Nauar. cap. 21. num. 52. in Man. Sarnenſis lib. 2. de viſitat. cap. 30. Henriquez lib. 8. cap. 55. Azor lib. 7. cap. 41.* quòd priuilegia quando derogant iuri communi, reſtringenda & non amplianda ſint. *Hæc Ioan. Bap. Scortia de Miſſæ ſacrificio lib. 4. c. 39. n. 7.*

74 Celebrans, poſt ſumptionem ſanguinis Calicem palla tegat, antequam alios communicet. *Ibid. lit. D.*

75 Sicut in Miſſa, & in officio, vno tãtum præſente, vel recitante dicitur, *Miſerea-*

tur vestri, vel *nostri*; ita etiam vno tantùm communicaturo, dici debet, *vestri, vestris*; quæ cadunt præterea super alios præsentes communione spirituali communicaturos, *tit. 10. n. 6. lit. F.*

76 In communione fidelium dicitur à Sacerdote: *Domine non sum dignus*, totum integrè clara voce, & semper in genere masculino, & lingua Latina; neque datur eis benedictio etiam in Missis Defunctorum, contra quosdam, qui loquuntur gratis, *Guerrero tract. 1. rub. 10. sui Carem. ibidem lit. G. & lit. N. item, Alcocer tract. 2. gloss. 3. §. 6.* Si post Communionem in fundo Calicis vnitæ vini species adhuc reperiantur, facta prius genuflexione, sumi poterunt ante vini infusionem in Calicem; & est ritus congruentior. *Ibidem*

77 Si in Altari remaneant particulæ in Calice, genuflectat Sacerdos, quandocunque accedit, vel recedit à medio, vel transit ante Sacramentum in vase reseruatum, & cum dicit: *Dominus vobiscum*; non vertat se ad populum in medio Altaris, sed paulò prope cornu Euangelij, ne terga vertat Sacramento, & in fine ibidem dabit benedictionem, non perficiens circulum, qui neque fit ad: *Orate fratres*, in Parasceue. Ergo neque

hoc loco eadem de causa. Calix quoque in hoc casu non erit collocandus in medio Altaris, sed à latere Euangelij; neque plicabitur Corporale, nisi reposito Sacramento in locum suum post Missam. Denique, cùm dicit Euangelium Sancti Ioannis in fine Missæ, non signabit Altare, sed se ipsum tantùm. *num. 7. lit. P.*

78 Si purificanda sit Pixis intra Missam, fiet ante Calicis purificationem collectis. Nimirum in eius fundo fragmentis omnibus diligentissimè cũ indice dextræ manus. *Ibidem.*

79 Ministri dicunt etiam; *Agnus Dei*; percutiuntque sibi pectora cum Celebrante, non tamen sinistra posita cũ eo super Altare, sed infra pectus eidẽ pectori admota. *n. 8. lit. S.*

80 Quibus dictis Diaconus genuflectitur, & dicta per celebrantem oratione: *Domine Iesu Christe*: surgit osculatur Altare simul cum Celebrante, à quo dicente ei: *Pax tecum*, accipit pacem, cui ipse respondet: *Cum spiritu tuo.* Dumque pacem accipit, appropinquat sinistram genam suam sinistræ Celebrantis, ita vt se inuicem leuiter tangant; & iterum ante Sacramentum genuflectens, ac statim surgens, recedit, &c.

Carem.

Carem. Episcop. libr. 1. cap. 7. & 24. & libr. 2. cap. 8.

81 Diaconus dat pacem Subdiacono, & hic alijs eiſdem quos Diaconus incenſauit, & prætereà Acolytho comitanti incluſiuè. *Ibidem litera X.*

82 Qui dat pacem nemini inclinat. cui dat pacem, niſi poſtquam dederit. Qui accipit, inclinat, caput danti, ante. & poſtquam acceperit, *ex Carem. Episcop. lib.* 1. *c.* 24. Itē, qui dat dicit, *Pax tecum* : qui recipit reſpondet : *Et cū ſpiritu tuo*; amplectunturque ſe inuicem, & appropinquant genas ſiniſtras, vt dictum eſt de Celebrante, & Diacono. In vnoquoque deinde ordine primus dat pacem alteri ſubſequenti, & ille alteri, & ſic deinceps vſque ad vltimum eiuſdem ordinis, non præmiſsis inuitationibus, quæ in incenſatione tantū fiūt. *Ibidem litera Y.*

83 Si in Miſſa ſolemni fuerit aſsiſtens paratus, accipiet pacem à Celebrāte, & dabit Clero. Diaconus recipiet ante Clerum ab eodem Aſſiſtente, & dabit Subdiacono, vt ait *Craſſus lib.* 1. *cap.* 10. *Gauant. num.* 9. *tit.* 10. *litera A.*

84 Miniſtri inclinati ſtant à verbis: *Domine non ſum diguus*; manibus iunctis ante pectus. *Ibidem litera A.*

85 Si in Missa solemni fiat Communio, Diaconus, cooperto Calice cũ Palla, eoque posito paulò vltra mediũ Corporalis, intra Aram tamen, versus cornu Euangelij, collocat in medio Corporalis Pixidem. Quod si ea extrahenda sit de Tabernaculo, idem ipse extrahat cum genuflexionibus, antequam extrahat, & postquam extraxerit, genuflexo interim Celebrante, & alijs circa Altare. Diaconus in cornu Epistolæ stans profundè tamen inclinatus, dicit alta voce: *Confiteor*, manibus iunctis. Celebrans, postquam Diaconus Pixidẽ discooperuerit, stat in medio Altaris facie versa ad Diaconum; Subdiaconus item post Celebrantem stabit; qui dicto: *Cõfiteor*: eodem loco stans dicit, *Misereatur*, & *Indulgentiam*, propè mediũ Altaris, facie item versa ad Diaconũ, qui respondebit, *Amen*. Acolythi interea ante medium Altaris in superiori gradu extendunt linteum mundum genuflexi, facie sibi inuicem versa: Diacono verò & Subdiacono ante linteum genuflexis, Celebrans cum debitis genuflexionibus eos communicat, præmissis verbis: *Ecce Agnus Dei*, &c. *Domine non sum dignus*, cum reliquis Cæremoniis, de quibus suprà. *Ibidem litera C.*

86 Dum

86 Dum alios Celebrans communicat, Subdiaconus ſtat à ſiniſtris Celebrãtis, Diaconus in cornu Epiſtolæ purificationem cum Calice miniſtrat, ijs ſcilicèt, qui de Clero ſunt, non laicis, quibus purificationem dabit alter è Clero cum alio vaſe aut vini, aut aquæ. Diaconus autem eo caſu ad dexteram Celebrantis accedit.

87 Neque Miniſtri patenam teneãt ſub mento communicantium, quod ad Epiſcopalem attinet maieſtatem. *Ibidem.*

88 Facta communione cum debitis reuerentijs Diaconus operit Pixidem, & reponit in locum ſuum, genuflexo interim Celebrante, & poſt eum Subdiacono: quibus deinde ſurgentibus, & repoſito Calice in medio Altaris, detectoque, fiunt alia pro purificatione Celebrantis, quæ ſunt in Miſſali. *Ibidem.*

89 Finita Oratione poſt Communionem Celebrans claudit librum in Miſſis priuatis manu dextera, ita vt pars libri clauſa Calicem reſpiciat. Porrò eius eſt claudere, cuius & aperire; aperuit autem initio librum Miſſalem, idem Sacerdos, *tit. 11. num. 1. litera F.*

90 In Miſſa ſolemni cura libri Miſ-

salis spectat magis ad Diaconum, quã ad Subdiaconum, qui eiusdem tantùm curam habet in ordine ad Euangeliũ initio, seu in fine Missæ legendum siue à Celebrante, siue à Diacono. Sub mini ster enim est Euangelij ad sustinendũ librum. Inde fit, vt Diaconus solus libro assistat in reliquis, nunquam Subdiaconus, *tit.* 11.*num.*3.*litera O.*

91 Quando amouetur Calix de Altari, Subdiaconus non comitatur a Cæremoniario; qui tamen vadit, & redit per breuiorem viam, vt adsit ad Orationem post Diaconum in loco suo. *Ibidem.*

92 Celebrans, dictis Orationibus, non claudit librum, sicut à principio non aperuit; & qui apertum inuenit, apertum relinquat; quæ fiunt per ministros ad maiorem solemniter Celebrantis dignitatem. *Ibidem.*

93 Diaconus cùm dicit: *Ite Missa est*, vertit se ad populum; sed antequam se vertat, genuflectat versus Altare; & postquam dixerit, redeat eodem modo, quo Celebrans, & vna simul cum eo. Neque Celebrans dicere debet submissa voce: *Ite Missa est*: quod quidam docuere. *Ibidem litera V.*

94 Euangelium vltimũ legitur iisdem ritibus, quibus primum post Epi-

stolam,

ſtolam, oſculo excepto in fine, *tit. 12. num. 1. lit. Z.*

95 Si libro non vtatur Sacerdos, neque folio, in quo ſcriptum ſit Euangelium S. Ioannis, ſignet Altare. Quod ſi vtatur libro, aut folio, ſignet in eo initium Euangelij, non verò titulum; & eo caſu (præſertim ſi Euangelium eſt aliũ à communi) Miniſter deferat librum ad cornu Euangelij, dum Celebrans dicit: *Placeat*, eo planè modo, quo dictum eſt de primo Euangelio. Dicitur in fine, *Deo gratias*, vt actione gratiarum tanquam ſigillo Liturgia ſit obſignata, & ad differentiam primi Euangelij, quod prædicationem Chriſti ſignificat, vltimum autem Apoſtolorũ prædicationem. *Ibidem.*

96 Non oſculatur Sacerdos Euangelium, ſicuti nec ante petit benedictionem, nec aliam ſolemnitatem adhibet; Vndè etiam in Miſſa ſolemni ſecretò legitur, quod adnotauit Petrus Lopez de ritu Miſſæ, & rectè. Si vſus eſt libro, eum claudit manu dextera, ita vt pars aperta libri reſpiciat cornu Euangelij, non calicem. Nullum autem eſt myſterium in libro clauſo; ſed attenditur tãtùm decentior geſtus claudentis dextera, tam in hoc loco, quàm in ſuperiori, ante

ante benedictionem. *Ibidem.*

97 Extinguuntur candelæ primo in cornu Euangelij, deinde in cornu Epistolæ, vt statim Minister possit Missale accipere cum birreto Sacerdotis; sed neque tamen debent extingui, antequã finitum fuerit totum vltimum Euangelium, *num. 7. lit. F.*

98 Antiphonam *Trium puerorum*, & Canticum, *Benedicite* debent dici etiam post Missam defunctorũ. *Ibidẽ.*

99 Ordine retro grado, quo se induit; paramentis sacris se exuit Sacerdos; nimirum prius Stolam exuat, quã Manipulum & quæ à principio osculatus est, nunc eadem exuendo se osculetur in medio, Stolam, Manipulum, & Amictum. Neque omittat in Sacristia debitam reuerentiam Imagini, eodem modo, quo ante Missam est dictũ. Lauet etiam manus, non quod quicquam in mundum ex ipso contactu Sacramẽti contraxerit, sed vt potius suam commemoret indignitatem, qui se iudicat tantis Sacramentis celebrandis indignum. Ablutionis autem aqua debet in locum mundum diffundi honestè, vt altitudo Sacramenti reuerentius honoretur, *Innocent. III lib. 6. cap. 8. Gauãt. Ibidem num. 6.*

100 Ad benedictionem Celebrãtis, Ministri æqualiter distantes supra secundum gradum, Diaconus à dextris Subdiaconi, genuflectant versus Altare, eadem ratione, qua post Epistolam, & ante Euangelium genuflexi benedictionem receperunt ab eodem Celebrãte, nisi sint Canonici; & manu pingant sibi Crucem à fronte ad pectus, vt solent laici: nam quamuis post Epistolam, & ante Euangelium, ad Sacerdotis benedictionem id non faciant, impediti à libro, quem tunc manibus tenent; hoc loco tamen se signare debent. Quod laudatur in laicis à *Durando lib. 5. cap. 2.* & placet (quicquid alij dicãt) vt initio, & fine Missæ eluceat signum Crucis, quod in omni negotio est opportunũ, ex *Cyrillo Hierosolymit. Cathechef. 4. Gauant. ibidem num. 7. lit. L.*

101 Subdiaconus defert librũ Missalis eo modo, quo dictum est suprà, post Epistolam. Diaconus autem stat quasi medius inter Celebrantẽ & Subdiaconum, aliquanto post Celebrantẽ, ne impediatur à lectione. Ad: *Et Verbũ caro factum est*, vel quid simile, genuflectunt prædicti tres versus librum. *ibidem lit. M.*

102 Acolythis præeuntibus cũ can-

E dela-

delabris, procedunt cooperto capite Ministri, post debitam reuerentiam Altari factam, vt initio Missæ, vnus post alium manibus iunctis. In Sacristia verò, reuerentia facta imagini ab omnibus, & Celebranti à Ministris, deponunt omnes paramenta. *Ibidem lit. N.*

103 Psalmi cum precibus dici solitis pro præparatione Sacerdotis ante Missam pro defunctis omitti quidem possunt, sicuti prohibentur dici ab Episcopo, in *Cæremon. Pap. libr. 2. sect. 2. cap. 26. & 28.* Non autem omitti debent oscula Crucis in Amictu, Manipulo, & Stola induendis. Qua de re dubitauere quidam, eo quòd prohibentur oscula rerum in Missa solemni, *tit. 13. num. 1.*

104 In Missa pro defuncto semper debet dici. *Dona eis requiem sempiternã*; idest animæ & corporis gloriam, quia animæ solius sine corpore non est quies sempiterna. *Ibidem lit. S.*

105 In Missa defunctorum credentia vel nulla, vel simplex cum linteo breui, *num. 2.*

106 Subdiaconus ministrat à sinistris Celebranti, & in oblatorum incẽsatione, & ablutione manuum cũ Diacono ministrat mappam ad tergendas Celebrantis manus. Item cùm non teneat

neat patenam, quæ ſolemnitatis indicium eſt, debet etiam incenſare Sacramentum in eiuſdem eleuatione, vt à digniore miniſtro nō impedito id fiat, & ſtatim ſurgit, ſtans in medio, vt aliàs. *Ibidem.*

107 Candelæ ritè ardent in Miſſa pro defunctis, ad Euangelium, quo geniti ſunt defuncti; ad eleuationem Sacramenti, quo enutriti fuerunt, & ad abſolutionem, qua in cœlos euehi eoſdem deſideramus. Et debent eſſe ex cera communi *ex Cærem. Epiſcop. libr. 2. cap. 11.* Quæ luctum indicare videtur. Qui autem ferunt intortitia ad eleuationem, non diſcedant, niſi peracta cōmunione; quia non eſt eo caſu ſtandum ab aliquo, vt ſupra diximus in Miſſa Feſtiua; & eodem modo candelæ à Clero accenſæ ardeant vſque ad communionem; argumento à ſimili ſumpto in Purific. B. M. nam variæ Rubricæ ſe inuicem declarant, & eadem eſt ratio vtrobique in veneratione Sacramenti, *num. 3. lit. D.*

108 Si habendus eſt ſermo, ſit extra Miſſam, quia non ſunt Homiliæ Euangelij pro ipſum habendæ, & tunc ante illum Celebrans accipiat Pluuiale nigrum. *Cærem. Epiſcop. lib. 2. cap. 11.* Quo

deficiente maneat in Alba, & Stola in modum Crucis ante pectus. *Gauant.par. 1.tit. 19. num. 4.* deponant & Ministri Manipulum, vt in simili casu *Caremon. Episcop.tradit lib.2.c.17. Gauant.tit.13.p. 2.num.4.*

109 In Absolutione Subdiaconus defert Crucem, Acolythi candelabra cum cereis accensis præcedentibus duobus alijs Acolythis, vnus cum Thuribulo Alter cum aqua benedicta. Celebrans dum descendit, habeat birretum in capite, *ex Caremon. Episc.lib.2.cap. 11.* vbi agitur de Canonicis ad lecticam mortuorum. Deinde capite detecto se sistit, vt in Rubrica, *ex Carem. Pap. lib.1. sect. 15.cap. 1.* aliquantum versus cornu Epistolæ ne terga directè vertat Altari, & vt orans Sacerdos vicinior sit Altari. *Ibidem.*

110 Incensum in Absolutione benedicitur; nam in Missali recognito aperte iubetur hoc loco ijs verbis; benedicens illud more solito; quòd triplici decretum est fundamento. Primo, auctoritate *Caremon. Pap. dicto lib. 1. sect. 15. cap. 1.* vbi expresse iubetur benedici incensum pro adolendis defunctis, & addun tur verba: *Ab illo benedicaris, &c.* Deinde ex Innoc. III. *lib. 2. de myst.*

Missæ

Missæ cap. 17. Incensatio hæc fit præcipuè ad expellendos dæmones; quæ ratio connotat benedictionem thuris, & Thuribuli, ex *Duranto lib. 1. de ritib. cap. 9. num. 9.* Demum non aqua simplici, sed benedicta defunctos aspergimus; ergo etiam thure benedicto erunt incensandi. *Ibidem.*

111 Oratio *Absolue* communiter dicitur; vnde & Absolutio vocatur; sed potest etiam dici Oratio Missæ, vt in Rituali Romano præscribitur. Quod conuenit præsertim in die Commemor. omnium defunctorum, & quando fiũt exequiæ Prælatorum. *Marcellus tamen Francolinus in suo Cærem. Papali, libr. 2. cap 35.* constanter habet in Absolutione Prælatorum Orationem, Absolue; quod mihi magis placet, addito dignitatis titulo, quam habebat defunctus nomini eiusdem. *Ibidem.*

112 Dum fit Absolutio, si eleuetur Sacramentum in aliquo Altari, neque Celebrans, neque Ministri debent genuflectere, ne sacra interrũpatur actio; & rectius fieret, si in eleuatione pulsatio campanulæ omitteretur à ministro. *Ibidem.*

113 Cantores dicunt: *Requiescant*, licèt pro vno fiat absolutio. *Ibidem.*

114 Pro exponendo Sacramento in Altari pro initio 40. Horarum, vel spiri tualium exercitationum cantari debet Missa votiua de Sacramento, quæ habe tur circa finem Missalis, non autem festiua corporis Christi (nisi infra Octa uam eiusdem Festi casus accideret) & tempore Paschali addendum erit, Alle-luia, vt fit in alijs votiuis Missis, *tit. 14. num. 2.*

115 Dicitur vna tantum Oratio, cũ Gloria, Credo, & Præfatione de Natiui tate, quia solet esse publica causa: non autem priuatis Missis hæc conueniunt, *Ibidem num. 3.*

116 Si verò accidat in Festo primæ, vel secundæ classis, siue in Dominica priuilegiata primæ vel secundæ classis, tunc in Collegiatis, vel duæ cantentur Missæ, altera de Festo seu Dominica post Tertiam, altera Votiua de Sacra-mento post Nonam; vel vna cantetur de die cum commemoratione sanctissi mi Sacramenti; quod Romæ fit in Cap pella Papæ in prima Dominica Aduen-tus, & in alijs diebus Festis solemnibus in Ecclesijs maioribus Vrbis. *Ibidem nu mer. 4.*

117 In ingressu Celebrantis, & Mi-nistrorum ad Altare, in quo patet Sa-

cra-

cramentum, omnes debent genuflectere in plano cappellæ vtroque genu. Facta vero confessione, ascendunt ad Altare, vbi deinceps genuflectunt vnico genu, vt expeditiores sint; & Celebrans dicit; *Oramus te Domine, &c. Ibidē n.5.*

118 Incensatio Altaris fit de more, stante Sacerdote, dum benedicit incensum; quod item de more benedicitur, ex *Cærem. Episcop. lib. 1. cap. 23.* quia Altare & Celebrans etiam Thurificari debent. *Ibidem num. 6.*

119 * Non prohibet præsentia sanctissimi Sacramenti incensare Ministros Altaris imò etiam Chorus Canonicorum incensatur, & ita sentiunt Romani Cæremoniarij, qui ita responderunt hac de re consulti, vt refert *Manuel Riparius in suo Libel. de Orat. SS. Sacram. pag. 7.*

120 Pro Cruce, quæ adesse non debet, incensatur Sacramentum à Celebrante super altiorem Altaris gradum cum ministris genuflexo. Neque Diaconus osculari quicquam debet in hac Missa quo tradi debeat Celebranti; neque manus item Celebrantis in traditione rerum (nisi cum porrigit ei Patenam) ob apertum presentia sanctissimi Sacramenti; quod expresse dicitur

citur in *Cærem. Episcop lib. 2. cap. 33*. absque osculo, inquit, cochlearis & manus; quicquid contra scripserit recentior. Inclinat autem Celebrans genuflexus caput suum profunde; ante, & post incensationem Sacramenti, *ibid. n. 6*.

120 Cùm incensandus est Celebrãs, reddito Thuribulo in cornu Epistolæ, vt moris est, descendit, & sistit se apud idẽ cornu, facie versa ad populum, aduertens, nedum mouet se, terga vertat Sacramento, & ibi à Diacono e contra stante in plano capellæ incẽsatur. Quod erit quoque obseruandum in altera incensatione ad offertorium; & ibidem lauabit manus. Eadem enim est ratio exeundi extra Altare, tam pro incensatione, quam pro ablutione manuum celebrantis; & vtrumque seruatur in vrbe, *Ibidem, n. 7*.

121 Accedens ad medium Altaris, & recedens à medio, vel transiens ante medium, toties, quoties, semper genuflectit Celebrans vnico genu; quod & Ministri obseruant. *Ibidem n. 8*.

122 Conuertens se ad populum dicturus: *Dominus vobiscum*, seu alia; facta genuflexione post osculum Altaris, sistit se renibus versis ad Euangelij cornu; tum facta iterum genuflexione in medio

medio redit ad librum seu Altare. *Ibid. num. 9.*
123 Diaconus, Subdiaconus, & Prædicator, si habenda sit concio, non omittunt tamen osculum manus celebrãtis in fine Epistolæ, & ante Euangelium & cõcionem, quòd alias fit de more. *Ibid. num.* 10.
124 In oblatorum incensatione benedicit incensum de more, & sine genuflexione incensat oblata; tum genuflexus super altiorem gradum, vt supra, incensat Sacramentum, vt initio Missæ. Diaconus non amouet Calicem de medio, quia nullum est periculum effusionis eius. *Ibid. num.* 12.
125 Dicitur, *Orate fratres*, à Celebrãte, vbi, *Dominus vobiscum*: sed nõ perficitur circulus, vt habetur in Missali fer. 6. Parasceues. Rursusque genuflectitur, quia reditur ad medium. *Ibidem num.* 13.
126 Reliqua vsque ad communionẽ inclusiue fiunt vt in alijs Missis: à communione ad finem Missæ fiunt genuflexiones, & conuersiones ad populum, vt *num. 8. & 9. dictum est.*
127 In benedictione populo danda, dicto: *Omnipotens Deus*: genuflectit celebrans, & in latere Euangelij benedicit.

cit. Non perficit circulum, neque in medio genuflectit; sed in eodem latere cõuersus statim ad Altare signat librum, seu Tabellam Euangelij vltimi, non Altare, quamuis Sacramentum esset altius Altari; est enim, ac si esset in Altari. *Ibid. num.* 15.

128 Recedit cum Ministris ab Altari, cũ genuflexione in plano capellæ vtroque genu facta: vel si facienda est Processio, pro fine Orationis publicæ, facta prope Altare genuflexione in medio, descendit extra cornu Epistolæ, vbi depositis Manipulis à se, & à Ministris, cũ Casula, induit celebrans pluuiale, & cætera facit, quæ ad Processionem spectãt; de qua nos infra *par. 4. tit. 12. à num. 3. & sequentibus*; quibus illud hoc loco adde, incensandum esse prius Sacramentum, quàm deponatur de loco suo super Altare, si imponendus est Orationi finis. *Ibid. n.* 16.

PARS QVARTA.

1 SI Vigilia Natiuitatis Domini venerit in Dominica, Missa cantanda erit post horam Tertiam, & post aspersionem aquæ benedictæ; quia eo die non ieiunatur: & licet aliud videatur præ-

præſcribi in *Rub.Gener.par.1,tit.15.n.2.* quamuis dies ſint ſolemnes; de ijs tamen intelligitur,in quibus& ieiunatur, & duæ cantantur Miſſæ de Feſto,& de Feria:quæ huic Dominicæ non conueniunt. Dicitur Credo in hac Vigilia, ſi venerit in Dominica; quòd aliàs docuimus ratione Dominicæ, *par.4.tit.3. num.1.*

2 In Natali Domini neque purificatorio tergendus eſt Calix, niſi in fine tertiæ Miſſæ, neque omittẽdæ ſunt preces, quæ in purificatione Calicis,& digitorum ablutione recitari ſolent,*ibid.n.4.*

3 Probabilem ſentẽtiã,& ſecuram putat *Suarez 3.p.diſp.80.ſect.4* poſſe in nocte hac celebrari tres Miſſas priuatas ſimul poſt mediam noctem, quia nullo iure prohibetur;nec abnuo,ſi cauſa adſit maioris numeri Sacerdotum, minorisque numeri Altarium,& eiuſmodi,ſi minus omnes celebrare commodè poſſint. Oppoſitum docet *Francol. prima par.cap.39.n 2.*,vbi multos citat Doct. quorum eſt communior ſententia, *lege Bonac.diſp.4 q.vlt.punct.9 n.5. Gauant. ibidem n.6.*

4 Qui vnam tantùm facit; vel primã, vel tertiam facere debet;& tertiam potiùs.

tius, cuius oratio cum officio concordat, *ibidem.*
5 In Collecta Feriæ quintæ Dominicæ tertiæ Quadragesimæ nominantur quidem SS. Cosmas, & Damianus, sed neque in officio, neque in N. Orationis *Acunctis*, in propria eorum Ecclesia, omitti debet consueta commemoratio eorundem tanquam Martyrum inter suffragia communia, & tanquam Titularium Ecclesiæ propriæ, *tit. 5. n. 15.*
6 Feria quarta Cinerum benedicuntur Cineres positos super Altari in cornu Epistolæ, *Cærem. Episcop. lib. 2, cap. 19.* ita vt sit vas inter Missale & cornu. Celebrans, osculato Altari in medio, accedit ad librum, vbi stans inter vtrumque Ministrum, *Cærem. Pap. lib. 2. sect. 1. cap. 29. & 41.* quia Pluuiale habet, legit Antiphonam: *Exaudi*, &c. manibus iūctis, & dum benedicit manu dextera Cineres, Diaconus eleuat à dextris fimbriam anteriorem Pluuialis; & ideo stare debet illi à dextris, non post eum. Incensum imponitur in Thuribulo de more & cum benedictione, ministrantibus Diacono, & Thuriferario. Celebrans postea ter aspergit cineres in medio à dextris, & à sinistris Cinerum, delato vase aquæ ab altero ex Acolythis, &

asper-

aſpergillo ſine oſculis dato Diacono, qui deinde cum oſculis tradit Celebrāti, *tit.6.n.2.3.& 4.*

7 Ter adolet incenſo eodem modo, quo aſperſit. Deinde dignior Sacerdos ex Clero, in ſuo habitu Chorali & ſine ſtola, ſtans imponit Cinerem in formā Crucis. *Cærem. Pap. lib.2. cap.51.* Celebrāti non genuflexo, ſtanti quidem, facie verſā ad populum, ſed capite inclinato.

8 Diaconus non debet imponere Sacerdoti Cineres. Conuenit autem, vt genibus flexis coram Altari ſibi ipſi eo caſu imponat, quaſi à Chriſto illos recipiat, cui flectitur omne genu, & ad exemplum humilitatis, *ibid. dicto num.4. lit.O.*

9 Sacerdos imponit Cineres ſtans aperto capite, & Diacono tenente à dextris eius vas Cinerum, *Cærem. Epiſc. vbi ſup. ibid. n.5.*

10 Veniunt omnes cum debitis reuerentijs Altari & Celebrāti, ante & poſt, & manibus iunctis. Extra gradus Altaris ad Cancellos populus congruētius recipit Cineres; fœminis etiam nō ſupra Velum, ſed ſupra Capillos dantur Cineres, ſi fieri poteſt commodè; ne benedictus cinis deperdatur, *n.6.*

11 In

11 In primis Vesperis Dom. de Passione velantur Cruces, & Imagines, ex *Cærem. Episcop. lib. 2. cap. 20.* hoc est, ante Vesperas; Velum autem non debet habere secum aliam imaginem; & illud velum, quo teguntur Cruces, sit potius violaceum quàm nigrum, nisi aliud statuatur infra. Quo ritu significatur, iam Christum nō in palam ambulasse apud Iudæos hoc tempore, & abscondisse se, vt in Euangelio Dom, dicitur, *tit. 7. num. 1.*

12 Aspersio aquæ benedictæ in Dominica Palmarum fit à Sacerdote statim, ac venerit ante Altare; & Acolythi ante dictam aquæ aspersionem deponunt candelabra super Credentia. Ministri portānt manipulos ad benedictionem Palmarum, quia cantaturi sunt Epistolam & Euangelium, *num. 7. lit. A.*

13 Celebrans procedit ad benedicēdum, præcedentibus Acolythis cū candelabris, vt ante Missam, sine Thurifeario, & cum Ministris, capite cooperto, hinc inde à latere Celebrantis, vt in simili casu *Cærem. Episcop. lib. 1. cap. 15. & lib. 2. cap. 30. & 31.* quia pluuiale habet, *ibidem lit. B.*

14 Verbum, *procedit* in Rubrica Missalis

ſalis non ſignificat motum localem à Sacriſtia, ſed quod finita aſperſione, proſequitur benedictionem Palmarũ, aſcendendo ad Altare, quòd oſculatur in medio, & deinde in cornu Epiſtolæ quia eſt commodius cantando, vt in Miſſali. Non verò deducit manus, ſed iunctas eas tenet, etiam ad Oremus, & ad Orationes; quia ſumus extra Miſſam; eodem modo cantat Præfationẽ manibus iunctis, aſſiſtentibus hinc inde Miniſtris cum quibus dicit Sanctus, &c. *Ibid.*

15 Miniſtri pares ſint Celebrãti, hinc inde, vt commodius Diaconus eleuet fimbriam pluuialis à dextris. Non ſolũ in aſperſione & incenſatione, ſed cùm benedicturus eſt ramos, *ibidem num. 5. & num. 11.*

16 Subdiaconus eadem prorſus facit, quæ pro Epiſtola Miſſæ; in cuius fine non tamen defert librum Celebrantis ad cornu Euangelij, quod legi Celebrans, ſi velit, in cornu Epiſtolæ, & reſumit ſi ea vtitur, Planetam plicatam Subdiaconus, *ibid. n. 9.*

17 Diaconus, dicto Euangelio, ſi Caſula plicata vtitur, incenſato Celebrante, priorem reſumit, eo modo, quo dicitur in Rubrica Miſſalis de qualitate

Pa-

Paramentorum, *ibid. n. 10.*
18 Celebrans non discedit à cornu Epistolæ; & dum dextera signum Crucis facit, ponit sinistram super Altare, *ex Rubr. gener. p. 2. tit. 5. nu. 5. & tit. 7. n. 5. ibid. n. 11.*
19 Dignior qui dat ramum Celebrãti, stans in suo habitu, sine stola, eidem stanti dabit, & cum osculo rami ab vtroque facto, non manus; deponit autem Celebrans ramum suum in manu Acolythi; & dum alijs, aperto capite, stans distribuit. Diaconus a sinistris eius ministret eidem ramos, eos tantum osculando, deposito interim suo ramo super Altare: alter Acolythus ministrabit ramos Diacono sine osculis. Canonici quoque non osculantur manum Celebrantis Canonici, *ex Cærem. Episcop. lib. 2. c. 17. ibid. n. 14.*
20 Ante Processionem Celebrans imponit incensum in Thuribulum ministrante Diacono, & Thuriferario cum benedictione, de more, *ibidem num. 15. lit. L.*
21 Facta Processione, si Missa sequatur solemnis, Subdiaconus ad Altare deponit Crucem prope credentiã. Celebrans, dũ legit in cornu Epistolæ Passionem, palmam teneat sinistra manu.
Idem

Idem & Ministri faciant, *ibidem num. 16. & 18.*

22 In Feria quarta sequenti ad Introitum non genuflectitur, *ibidem, n. 26.*

23 Crux, quæ in Altari est Feria quinta in Cœna Domini, Velo tegatur albo; in Missa dicatur Gloria in excelsis; cāpanæ deinde sileant; in tertio: *Agnus Dei*, dicatur *Dona nobis pacem*, contra editionem Venetam in Officijs paruis Hebdomadæ maioris, in quibus perperam notatur, quòd hab. et *Duran. lib. 4. cap. 52.* tertiò dici: *Miserere nobis*. Nam Missale vult dici de more, quamuis pax non detur, *tit. 8. n. 1. 2. & 4.*

24 Calicem alterum de credentia ad Altare deferat Subdiaconus sine velo longo, sed cum velo tantū Calicis eiusdem paruo, patena & palla; quem Diaconus palla prius, patena deinde cooperit, & desuper velum album ad cautelam, & ornatum expandit. Celebrans genuflectit, quandocunque accedit, vel recedit à medio Altaris, vel transit ante Calicem, ob reuerentiam Sacramenti, licet in Calice lateat, & sub velo. Quod in simili casu aliàs obserua. In fine dat benedictionem in latere Euangelij; neque perficit circulum, sed reuertitur ad medium, ne terga vertat Sacramento.

Eadem obseruent Ministri. In Altari non fit signum quando legitur Euangelium S. Ioan. quia ibi immediate adest Auctor benedictionum. Si legit Euangelium in libro, potest signare librum. Ad ea: *Et Verbum caro factum est*, genuflectat Celebrans cum Ministris paulo versus Sacramentum, *ibidem num. 6. 7. & 8*

25 Locus vbi Hostia reseruata reponatur debet ornari Cortinis Regijs, nõ verò pannis nigris. Exemplum habes in sacello Pontificio Romano, vbi omnia splendent in hoc casu reseruandæ Hostiæ. Alius Subdiaconus cum Tunicella alba, & sine Manipulo Crucem ferat velatam velo violaceo. Hic autem cum suis Acolythis stabit, genuflexis alijs in loco, vbi reponitur Sacramentum. Celebrans, vt induat pluuiale, retrahet se extra cornu Epistolæ, ob præsentiam Sacramenti, ibique omnes deponant Manipulos. Postea incensat ter Sacramentum, facta ante & post profunda capitis simul cum Ministris inclinatione. Caueat Diaconus ab obsculis corã Sacramento. *Carem. Episcop. lib. 1. c. 23. ibidem num. 9.*

26 Diaconus extremitatibus veli pẽdentis ab humeris tegit dexterã manũ

Cele-

Celebrantis superpositam Calici, *ibidem lit. N.*

27 Hodie & sequenti die conuenit vt ab Ecclesiasticis cum pluuiabus deferãtur hastæ baldachini; quòd si desint pluuialia; non ideo induant Stolas, Cottis tantùm induti, *ex Carem. Episcop. lib. 2.c.25.& 26.ibid.*

28 Duobus modis hodie fieri potest incensatio. Primò, si Acolythi alternatim incensent, ductis Thuribulis, vt fit in incensatione personarum. Secundò, si hinc inde ante procedant mouentes manibus dextris Thuribula de iisdem pendentia, & effumantia, ait Rituale Romanum de Processione Sanctissimi Sacramenti, quasi sternendo viam Sacramento cum odore incensi; qui modus videtur magis vsitatus; & maiorem reuerentiam connotat erga Sacramentum, quod nunquam nisi a genuflexis Sacerdotibus incensari solet, *ibidem.*

29 Celebrans nunquam cum alijs in processione Sacramenti cantat, sed secretò dicit. Quia processio non fit extra Ecclesiam, conuenit, vt Clerus ad primos duos versus: *Tantum ergo Sacramẽtum, &c.* genuflectat conuersus ad Sacramentum; Ministri tamen non genuflectant. Extra Ecclesiam verò minimè; &

vbi multus est Clerus, posset alioquin, & malè interrumpi processio, *ibidem lit.R.*

30 Diaconus ponit Calicem super Altare; deinde genuflexione facta descendit, & rursus imponi curat incensum sine benedictione à Celebrante stante, vt prius, amoto velo per Subdiaconum ab humeris Celebrantis. Deinde reponit illum in capsula facta iterum genuflexione, ante & post. Non enim videndus est Calix à populo, & multo minus Hostia patere populo debet; neque dari debet clauis laico, quantumuis nobili; sed ei potius, qui sequenti die est celebraturus, *ibid.lit.T.*

31 Post Vesperas denudantur Altaria, *Cærem.Episcop.lib.2.cap.23*. Ad hoc procedat Celebrans cum Diacono in Albis & Stolis tantùm violaceis, cum Subdiacono in Albis tantùm, sine Manipulis; & Clerus cantare potest Psalmum totum. Amouẽdæ verò sunt mappæ tantùm cum pallijs, & alijs ornamẽtis, relicta Cruce velata cum Candelabris in Altaribus; neque Psalmus ideo est repetendus, si multa sint Altaria, *ibid.num.10.*

32 Hoc triduo transeuntes ante Crucem, quæ est in Altari maiori, reuerentiam

tiam illi faciant cum genuflexione; excepto Celebrante parato (nisi aliud infra notetur) quia fulget Crucis mysterium; & de die Parasceues hoc decreuisse sacram Rituum Congregationem testatur *Castaldus in sua Praxi Carem. Ibidem.*

33 Ad faciendum Mandatum congruum esset, vt ibi Altare esset cum pallio albo ad significandam munditiam, cuius gratia lauandi sunt pedes, cū Cruce & Candelabris. Poterit etiam parari Credentia à latere sinistro, superquam collocabuntur Missale, linteum Sacerdotis, vasa ad abluendas in fine manus eiusdem, & alia eiusmodi, cum floribus & herbis, *ibidem num. 14. lit. X. & Y.*

34 Ministri ad Mandatum assistunt cum manipulis (licet eo careat Celebrans) ob Euangelium cantandum, & cum paramentis Albis. Si fiat procesio à Sacristia ad locum destinatum, Subdiaconus ferat Crucem inter Acolythos medius, more solito, quam deponit prope Altare in cornu Euangelij. Incensum imponitur de more cum benedictione in Thuribulum à Celebrante. Diaconus genuflexus ante Superiorem stantem in cornu Epistolæ petit benedictionem. Finita incensatione

Celebrantis, deponuntur Manipuli à Miniſtris, vt ei liberius inſeruiant. Celebrans verò extergit, & oſculatur pedem nullo facto ſuper eum ſigno Crucis manu eiuſdem Celebrantis. Nec Diaconus infundat aquam pedibus, quòd aliqui ſcripſerunt nimis apertè contra Rubricam. *Ibidem*.

35 Poſt lotionem Celebrans ſtans in medio, ſcilicet ante Altare, capite detecto, & manibus iunctis, tenentibus librum Diacono & Subdiacono, dicit Orationes cum verſibus. *Ibid. n. 16*.

36 Hora commodiore, poſt Veſperas, deferantur particulæ reſeruatæ pro infirmis cum luminibus, ſuper pelliceo, & Stola alba adhibitis ad locum, vbi reſeruata fuit Hoſtia cõſecrata; niſi aliud exigat laudabilior conſuetudo; & oſtiolum tabernaculi, in quo ordinariè aſſeruari ſolent, maneat apertum, ne populus ibi adoret, quod non adeſt amplius. *Ibidem*.

37 In Feria 6. Paraſceues, Nona cum alijs præcedentibus horis ſine lumine dicitur. Altare quoque erit nudum cum Cruce velata velo nigro, ita vt ſuo tempore facilè queat detegi; & candelabris ſex obſcuri potius coloris, & candelis ex cera communi, extinctis; graduseiuſdem

dem nudi erunt, sed tamen bene mundi pro Sacerdotis prostratione. Credentia simplex linteo cooperta in superiori tantùm parte, cum necessarijs tantùm ad Officium, nempe Bursa cum Corporali & purificatorio, ampullis vini, & aquæ, vase vitreo ad ablutionem digitorum, Missalibus duobus, mappa longa pro Altari, velo longo albo pro celebrantis humeris ad Sacramentum reportandum, & candelabris Acolythorum cum candelis ex cera communi. Procedunt igitur, præeuntibus Acolythis sine candelabris, cum paramentis nigris, seu in albis vno post aliũ ministro, vt ad Missam, *tit. 9. n. 2.*

38 Lector in fine Prophetiæ non osculatur manum celebrantis, nec Subdiaconus in fine lectionis: hodie non dicitur *Dominus vobiscum.* Diaconus genuflectit ante alios dicẽs: *Flectamus genua;* Subdiaconus ante alios surgens dicit: *Leuate.* Solus stat Celebrans. Ad Orationem Ministri stant, vt in Missa. Passio cantatur a tribus Diaconis indutis, Amictu, Alba, Cingulo, Stola Diaconali nigra, & cum Manipulo, *ex Cærem. Pap lib. 2. cap. 39.* qui procedunt de Sacristia hoc ordine, vt qui Euangelistam refert, librum deferat ante pectus, & sic pri-

mus; quem sequitur ille, qui Turbam; postremo, qui Christum; omnes manibus iunctis. Factis autem debitis reuerentijs Altari, accedunt ad cantandum, medium locum relinquentes agenti personam Christi, & dexteram Euangelistæ. *Ibid. n. 3. 4. & 5.*

39 Celebrans legit Passionem stans paulo versus Cantores, & astãtibus Ministris, vt ad Introitum Missæ; sed cùm legit ipse; *tradidit Spiritum*, nondũ tamen genuflectit, quia non legit in cornu Euangelij, vt in alijs Missis. Lecta verò, etiam postrema parte in eodem cornu, quæ vicem gerit Euangelij, conuertit se ad Cantores Passionis, *ex Cærem. Papæ loco citato c. 39. ibid. n. 6.*

40 Ad ea verba Cantorum: *Tradidit Spiritum*, omnes quidem genuflectunt, sed Celebrans, & alij versus Altare, Diaconi Cantores versus librum; signumq; surgendi post pausam datur à Diacono, qui Euangelistam agit, eo ipso, quòd surgit, vt in *Cærem. Episcop. lib. 2. cap. 25.* Pausa erit vnius Pater noster, vt in Cappella Papæ, *Cærem. Marcell. lib. 2. cap. 39.* quare non placet dari signum à Celebrante, manu cum strepitu super librum deposita. Fit autem prædicta genuflexio ambobus genibus in terra positis, *ibid. num. 7.*

41 Sa-

41 Sacerdote incipiente in cornu Epi ſtolæ, Miniſtri ſtant poſt eum vt in Miſſa; qui dicit monitionem primam mani bus iunctis; Orationem verò, manibus extenſis; neque vnquam genuflectit. *Gauant. 2. par. tit. 5. nu. 5. pag. 119. & 4. p. tit. 9. num. 9.*

42 Nota in Rubrica Miſſalis, aduerbium, altiùs, concordare etiam cũ verbo, incipit, ne dum cum verbo, eleuans, ita, vt vocem, & Crucem eleuet altiùs Sacerdos vnà ſimul. *Ibidem nu. 11. lit. L.*

43 Celebrans portat Crucem ſine vlla inclinatione facta Altari. Acolythi dũ denudatur Crux, extendunt tapete pulchrum cum cuſſino pretioſo, & velo lõgo albo ſupra gradus Altaris verſus planum Capellæ. Genuflexus Celebrans ibidem deponit Crucem ſuper velum & cuſſinum; mox depoſitis calceamentis à latere Epiſtolæ propè ſcamnum illi paratum ad ſedendum, adorat ſolus; offerens tamen prius Cruci pecunias, quas volet offerre, deinde Miniſtri ſimul. Ordo adorationis eſt, vt quilibet laicus, etiam Princeps, poſt Clerum adoret; Prælati verò, ſiqui adſunt, poſt Celebrantem. Ad ſingulas adorationes dici poteſt verſus: *Adoramus te Chriſte, & be-*

nedicimus tibi, quia per sanctam Crucem tuam redemisti mundum. Interim cantātur improperia, &c. quæ legi debent à Sacerdote sedente cū Ministris, *Cærem. Pap. lib. 2. sect. 1. cap. 31.* Si repetitio est facienda ob longiorem adorationem, fiat ab Hymno, *Pange lingua*, vt in Missali, *ibid. num. 12.*

44 Circa finem adorationis Crucis accēduntur candelæ super altare positæ, & item eæ, quæ super credentiam habentur pro Acolythis, Diaconus ponit purificatorium ad cornu Epistolæ, loco solito; & tunc etiam transfertur à Cæremoniario Missale ad cornu Euāgelij, *ibid. n. 13. lit. Q. & R.*

45 Reportans Diaconus ad Altare Crux nemini reuerentiam faciat; sed & Celebrans assurgat transeunti Cruci, *ex Cærem. Episcop. lib. 2. cap. 26.* cui genuflectit simul cum Subdiacono, Quod hodie faciunt omnes omnino in honorem Crucifixi Domini nostri, ex ipsomet *Cærem. Episcop. dict. lib. 2. cap. 25. & 26.* Amoueantur statim ab Acolythis tapete, & cussinus cum velo. Si multus adest populus, poterit collocari alia Crux a Sacerdote cum Stola nigra ante aliud Altare, ad quam adorandam accedant, tum mares, tum fœminæ, ne processio

ni-

nimis differatur,& officium sequens. *Ibidem.*

46 Ad processionem Subdiaconus alter paratus,vt Subdiaconus Missæ,non cum Dalmatica,vt scripsit *Alcozer tract. 4.glos.7.§.3.pag.352.*excepto tamen Manipulo,defert Crucem processionalem discoopertam. Duo Thuriferarij præcedunt dictum Subdiaconum sine incenso in Thuribulis,quia nondum est processio sacra,sed aditus ad eam; & ideo itur ad locum destinatum per viā breuiorem.Ibi omnes genuflexi orant, exceptis Subdiacono, qui gestat Crucem, & Acolythis,*ibid.lit.T.*

47 In hac Missa omittuntur oscula manus,& rerum;Celebrans incensat Sacramentum vt heri, & statim imponitur eius humeris velum album, non nigrum.Accipitq; genuflexus de manibus Diaconi nimirum stantis Sacramentū; super quod defertur baldachinum, in processione, non nigrum, vt aliqui solent,& male.Debet enim esse simile velo, quod Calicem tegit, & esse illud idem,quòd heri tegebat. *Ibid.lit. V. X. Y.& Z.*

48 Cùm venerit Sacerdos ad Altare, Subdiaconus Crucis,deposita Cruce,vbi minus impediat in latere Epistolæ genu-

nuflectit. Acolythi deponunt candela- bra super credētia. Clerus in plano Cappelæ circundat Altare, genibus flexis. *Ibidem.*

49 Celebrans ponit super Altare Calicem, vt pridie, cum ministerio Diaconi. Nam genuflexus accipit illum de manu Celebrantis stantis, & deponit super Altare, genuflectit, descendit, ministrat nauiculam stanti Sacerdoti pro impositione incensi; & deposito humerorum velo, Celebrans genuflexus rursus incensat Sacramentum, vt prius. Recedit alter ex Thuriferarijs post hāc incensationem; & Sacerdos deponit Hostiam ex Calice super patenam, facta prius genuflexione, & amoto à Diacono velo albo paruo a Calice. Neque debet sponte tangere Celebrans Hostiam, neque ideo prius lauare manus; quòd aliqui scripsere, Si tamen accidat, vt tangat, purificet statim digitos, quòd in Rubrica Missalis sub conditione dicitur, non autem iubetur. Tandem Hostiam & Calicem ponit super Corporale nihil dicens; neque signum Crucis, vt aliàs, faciens cum Patena, aut Calice. *Ibid.*

50 Incensum imponit Celebrans in Thuribulo absque benedictione, sed more consueto, idest, ter, cum ministe-

rio Diaconi; & more solito incensat oblata & Altare tantum, postea lauat manus, facie ad populum versa. Deinde iunctis manibus, idest, super Altare, vt aliàs, dicit *Suscipe sancta Trinitas*; & versus ad populum *Orate Fratres.* Et dũ se vertit, caueat, ne vel minimum terga vertat Sacramento, vt mox dicitur, *num.* 14. *&* 15.

51 Diaconus ad *Pater noster*, descendit, vt aliàs cum Subdiacono post Celebra item. Dicit autem manibus extensis, neque se signat cum patena, vt aliàs. Ad eleuationem Sacramenti non eleuatur patena, quam tenet manu posita super Altare; nec eleuatur planeta, nec incensatur Hostia. Eleuatur autem altera tantùm manu, ad differentiam eleuationis, quæ fit post consecrationem, ne hac die videatur de nouo consecrata. Diaconus cum debitis reuerẽtijs discooperit Calicem, & cooperit, vt aliàs. Celebrans mittit Particulam in Calicem sine aliquo Crucis signo. Et licet hic dicatur, more solito, cadit hoc Verbum super totam Hostiæ diuisionem, non præcisè super immissionem particulæ. Vides hoc etiam loco, quòd, more solito, non dicit, omnia de more solito fieri, sicuti in benedictione incensi, & *Orate*

Fra-

Fratres, vbi verbum hoc non includit omnia de more? *n.13.lit.G.n.15. & nu. 18.lit.N.*

52 Oratio tertia. *Perceptio Corporis tui*, tantùm dicitur, & manibus iunctis super Altare, vt aliàs, in qua solum de corpore Christi agitur. Fit communio Sacerdotis, vt in Missali; ad quam Ministri stant capite inclinato, vt aliàs. *Ibidem lit.V.*

53 Ante sumptionem particulæ Hostiæ Diaconus Calicem discooperit; & cum Celebrante genuflectit. Sacerdos quando sumit particulam Hostiæ cum vino non se signat, vt aliàs, cum Calice. Postea abluit tantùm digitos in Calice, ministrante Subdiacono ampullas. Extinguuntur hoc loco, dum fit ablutio, non prius, cerei à Clero delati. *n.19.*

54 Diaconus librum claudit; Subdiaconus, plicato Corporali, & in bursam reposito, reportat Calicem ad Credentiam, & postremo cum debitis reuerentijs redeunt omnes, vnde, & modo, quo venerant. Altare denudatur ab Acolythis, à quibus & nudatur credentia, & candelæ extinguuntur post Vesperas. Si reportanda est Crux, vt eam populus adoret, ad priorem, seu alium locũ, supponantur eidem eadem, quæ prius, & de-

decet eã portari ab aliò Sacerdote post Vesperas. *Ibid.n.21.*

55 Pixis, quæ remansit cum particulis in loco pro Calice & Hostia deputato, portatur ad aliud sacellum, in loco remotiori præparatum, cũ lumininibus. *Cærem. Petri Ruiz*, & placet, ne in Ecclesia sint luminaria in Matutinis sequentibus, & Officio Sabbati, vltra præscripta. *Ibid.n.23.*

56 Hodie conuenit duplici pallio vestiri Altare maius, violaceo nimirum super album, ita vt remoueri cito queat violaceum circa finem Litaniarũ. *Cæremon. Episcop. lib.2. cap.27.* super Altare cãdelæ erunt ex cera alba. Cereus etiam benedicendus collocabitur cum suo cãdelabro in latere Euangelij, *Cærem. Episcop. vbi sup.* ante Cereum legile vestitum veste alba, & super illud Missale non apertum. Ministri debent esse in violaceis, sine manipulis vel in albis. *Gauant. 1. p. tit. 19. num. 6. & 7.* Crucem gestare debet Subdiaconus, quem præcedunt Acolythi tres, cum aqua benedicta, Thuribulo sine igne cum nauicula. & peluicula cum quinque granis incensi, & hoc eodem ordine procedunt ad portam, *tit. 10. n. 2. lit. A. & D.*

57 Crux cum Subdiacono sit in porta

ante

ante faciem Celebrantis; ignis autem in foculo super aliquod scamnum coram Celebrante: vbi etiam forcipes ferrei, & candelulæ cum lignis sulphuratis parari debent. Sacerdos manibus iunctis dicit orationes; & Diaconus eleuat fimbriam pluuialis, quando est benedicturus manu ignem, & grana incensi. Nec alia incensi quantitas vna cum quinque granis benedicenda est. Celebrans nõ dicit: *Oremus*, quasi coniungens nouam benedictionem incensi cum præcedenti benedictione ignis. Imponit incensum ter in Thuribulo, nauicula à Diacono de more ministrata: qui & ministrat cum osculis aspersorium, & Thuribulum Celebranti. Sacerdos ter aspergit, in medio, à dextris rerum benedictarum, & à sinistris earũdem. Ter adolet nimirum, vti aspersit. *Ibid. lit. E. & F. & n. 3. & 4.*

58 Diaconus cum induitur dalmatica albi coloris accipit etiam manipulũ, *ex Cærem. Episcop. lib. 2. cap. 28.* Præcedit Thuriferarius, posito prius incenso à Celebrante in Thuribulum, more solito. Acolythus deferens in vase quinque grana incensi vadat à dextris Thuriferarij. Sequitur Subdiaconus: et hic etiã cum manipulo, *ex Cærem. Episc. loco cit.*

coloris autem violacei. Et Clerus per or dinem; deinde Diaconus cum Arundine; ad cuius sinistram eat Acolythus cū candela accensa de nouo igne, & si opus est, intra laternam, ne à vento extinguatur in processione. *Ibid. n. 5.*

59 Cùm Diaconus ingressus est Ecclesiam, & cùm ingressus est etiam Celebrans post eum (non ante) inclinet arūdinem; vt Celebrans quoque genuflectat in Ecclesia. *Ibid. lit. R.*

60 Candelæ tres in hac Arundine positæ non vltra Vesperas Sabbati Sancti ardere debent: alioquin gratis ardebūt, & sine causa. *Ibid. n. 50.*

61 Diaconus in benedictione Cerei magni non signat librum, neque seipsum; neque imponitur incensum de nouo in Thuribulo; quod notasset aliquis Ritualis liber, si de nouo imponendum esset; & verè sufficit impositio incēsi facta semel, & proximè in ordine ad lumen Christi, & cereum. Ministri verò hinc inde stantes respiciunt librum, vt Diaconus, rectam quasi efformantes lineam cum Diacono medio; ita tamen, vt latera, non terga, vertant Altari. *Ibid. num. 6. lit. S.*

62 Ordo figendi grana est, vt primum in superiori parte, alterum in media,

tertium in inferiori, quartum in dextera Cerei, quintum in sinistra. Habet etiam mysterium, quod Diaconus accendit Cereum, non cum candelula, vt aliqui scripsere. sed immediate (*ait Rubrica Missalis*) cum vna ex tribus candelis in arundine positis. Accedũtur deinde lampades sumpto lumine à Cereo ipso; vel à candelis arundinis. *Ibidem num. 12.*

93 In fine benedictionis Cerei, excepto Papa, Episcopo, & Imperatore, cui additur Electi titulus, si nondum est coronatus, vel in Hispania Rege, nemo alius nominari debet, inconsulta Sede Apostolica; quicquid scripsere alij; qui tamen hanc additionem pridie fieri prohibent: at, quæ maior est ratio cum Pius V. in sua Bulla additiones omnes prohibuerit? Sede Romana vel Episcopali vacante, tacetur nomen Papæ, vel Episcopi. *Ibidem.*

64 Crux deponitur in loco decenti; Arundo stabilitur pede marmoreo præparato, non procul à Cereo; Prophetiæ leguntur in medio Chori, *ex Cærem. Episcop. lib. 2. cap. 27.* vbi scilicet ab omnibus audiri queat lector; vnde non male illi, qui in ambone, vel ante Altare eas legunt. Lectores autem non osculá-

tur

tur in fine manum Celebrantis, neque recedunt nisi dicto *Leuate*, à Subdiacono. *Ibid. n. 13.*

65 Orationes Celebrans dicit, vt in Missa, manibus extensis. Dum ille Prophetias legit, Ministri assistunt, sicut ad Introitum Missæ; dum vero Orationes dicit, stant post Celebrantem, vnus post alium. Diaconus dicit genuflectens ante alios: *Flectamus genua*; Subdiaconus surgens ante alios: *Leuate*: excepta vltima Oratione. Celebrans autem nunquã genuflectit. Si sedere voluerit post lectã in Altari prophetiam sedeat ad scamnum consuetum, sed nudum, in latere Epistolæ. Eat autem per viam breuiorẽ cum ministris, & redeat per longiorem cum debitis reuerentijs ante medium Altaris. Nullo modo sedeat ad Altare, quod Episcopo tantum concedi debet. *Ibid. à n. 13. ad 18.*

66 Ordo legendi Prophetias hic erit, vt primas legant minores, postremas maiores, nisi aliud necessitas suadeat. *Ibid. n. 19.*

67 Ad benedictionem fontis portabitur Cereus ante Crucem. *Cærem. Episc. lib. 2. c. 27.* Aspersio verò populi cum aqua Fontis; & eiusdem aquæ reseruatio ad aspergẽdum in domibus, & alijs

locis, ante infusionem olei debet fieri. *Ibidem num. 19.*

68 Ad Litanias, ministri quoque in Albis procumbunt ex communiori vsu Ecclesiarum Romæ. Deponunt tamen planetas plicatas paulò ante: *Peccatores*; *Carem. Episcop. lib. 2. cap. 27.* Quod etiam mihi magis placet. Cusini Coriacei dari possunt sub eorum capitibus, & Celebrantis. Litaniæ non inchoantur apud fontem, sed apud Altare. *Carem. Episcop. d. lib. 2. cap. 28.* Aliqui scripsere, geminandum illud. *Per sanctam Resurrectionem tuam*; sed nullo antiquo auctore; imo contra Bullam Pij V. quæ additiones prohibet. *Ad peccatores*, discedunt in Sacristiam, vt dicitur etiam *in Missali Vatic. volum. 4745.* Si vicina est; alioquin in locum viciniorem, & decentem post Altare. Omnino ante Altare nemo Episcopo inferior est vestiendus, licet sit loci superior; non enim est illi communicanda Episcopalis prærogatiua, nisi mitra vtatur. Ad *Agnus Dei* accenduntur luminaria; pallium violaceum remouetur ab Altari; ornatur credentia suis necessarijs ad Missam solemnem. *Kyrie eleison* cantari debet ita tardè, vt Sacerdos & ministri queãt procedere ad Altare. *Ibidem num.* 30.

Vbi

Vbi demore & submissa voce dicunt nouies. *Kyrie eleison. Cærem. Pap. lib. 1. sect. 1. cap. 57. & 60.* in cornu Epistolæ, deinde in medio, *Gloria in excelsis*, & pulsantur campanæ quæ sunt intra parietes Ecclesiæ tantùm: dato deinde signo à Cathedrali, seu Matrice, dabitur etiam (licèt detur longè post *Gloria in excelsis*) solemne signum ab omnibus alijs Ecclesijs, cum campanis maioribus. *Alleluia* cantatur in cornu Epistolæ osculata priùs manu à Subdiacono; & dum cantantur, stant omnes. *Cærem. Pap. loc. cit. cap.* 57. Subdiaconus defert ad Altare vna cum calice Bursam Corporalium. *Allauabo*, dicitur, *Gloria Patri*, alius à Celebrante ne communicet; nec deponat Sacerdos Casulā pro vesperis vt assumat Pluuiale, quod aliquādo fecere perperam, nonnulli, quia non dum est finita Missa. Porrò Antiphona, *Alleluia*, conuenit, vt inchoetur à digniori, qui est in choro. Ministri cum Celebrante dicunt *Psalmum*, & *Magnificat*, in cornu Epistolæ, vti stant ad Introitum Missę. Incensatio item fit eodem modo, quo initio Missæ, sed prætereà incensantur alij in choro. Extra chorum dicuntur Vesperæ, vt in Breuiario aduotatum est. Cæreus à latere

Euangelij ardet à Sabbato Sancto, vsque ad Dominicam in Albis inclusiuè, ad Missam, & ad omnes horas. Præterea diebus Dominicis à primis vesperis, vsque ad secundas, & Completoriũ inclusiuè, ad Missam & horas; nimirũ ad vtrasque vesperas, & Missam Dominicæ, & in Ascensione ad omnes horas, vsque ad Euangelium Missæ solemnis, seu Parrochialis, seu Conuentualis non solemnis: in alijs diebus nunquam. *Ibidem à num.30. vsque ad* 49.

69 Si Festum Annunciationis inciderint in hunc diem, tunc de licentia superioris celebrari potest; aliàs non; & non nisi post inchoatum saltem solemne sacrificium. Quo casu fortè sufficit incipere *à Confessione*, qua finita, dicat Sacerdos, *Kyrie eleison*, de more, & reliqua cum Vesperis vsque ad finem Missæ. *Ibidem num.44.*

70 Infra Octauam Paschatis si fiat commemoratio de simplici, non tamen dicitur tertia Oratio, *tit.11.num.2.*

71 Missa processionum, tres habet orationes sine *Gloria*, sine *Credo*, & sine commemoratione Festi occurrenti cuiuscunque, de quo, si nouem lectionum est, cantatur alia Missa. Præfatio semper est Paschalis, etiam in Litanijs

ma-

maioribus quocunque die occurrant, *tit.* 11. *num.* 12.

72 In Fer. 3. Rogationum in Missis priuatis, si fiat de sancto ix. Lectionū. in illius Missa fit commemoratio Rogationum. Si fiat officium de simplici Festo, potest dici Missa de eo, cum comm mem. Rogationum, vel Missa Rogationum cum comm Festi, vt dicitur *in Rubrica propria.* Si Festum non occurrat, dicitur Missa Rogationum, *vt in Missali*; neque in ea fit commem. de officio feriali; quod est peculiare in hac die, licèt Rubrica sit obscurior in modo loquendi. Altarium paramenta erunt officio conformia; Altaris autem maioris, & celebrantium ad quodcumque Altare conformia Missæ Rogationum. *Hymnus Angelicus*, non dicitur, neque *Credo*, in Missa Rogationum maiorum & minorum, vt dicitur *in propria Rubrica*, quocumque die occurrant. *Ibidem num.* 13.

73 Si in Vigilia Ascensionis occurrat Festum ix. Lect. dicuntur tres Missæ in Collegiatis, de Festo, de Vigil. & de Rogationibus, post tertiam, sextam, & nonam horam: & in vnaquaque harum, secunda Oratio, si dicenda est, erit de B. Virg. tertia Eccles. vel pro Papa.

In priuatis, si eo die occurrat Festum simplex, erit de eo secunda Oratio, tertia de Rogat. quæ in officio nullam habent commem. quia, Festum simplex præcedit supra vltimas Rogationũ Ferias, etiam in Missa. Si occurrat Festum ix. Lection. Missa erit de Festo, cum commemorat. Vigiliæ, & Rogationum. Ita in propria Rubrica. *Ibidem num. 14.*

74 In Vigilia Pentecostis color albus vsque ad Nonam, violaceus vsque ad Missam, rubeus deinceps adhibetur; quo & in priuatis Missis huius diei, quo ad vestes celebrantium, licèt celebrent ante Nonam. *Ibidem num. 19.*

75 Luminaria non deferuntur ad Euangelium, *num.* 20.

76 In Missa quatuor Temporum si fiat de simplici commemoratio, non tamen dicitur tertia Oratio, nec *Flectamus genua*, ratione temporis Paschalis. *Ibidem num. 25.*

76 In festo corporis Christi processio solemnissima in paramentis albis, & in Cathedralibus quidem Ecclesijs seruentur ea, quæ in *Cærem. Episcop. libr. 2. cap. 33.* habentur: in minoribus autem Ecclesijs ea item, quæ in *Rituali Rom. Pauli V.* Finita Missa, deponuntur manipuli, induit Celebrans Pluuiale extra

coi-

cornu Epiſtolæ, imponit ſtãs incenſum ſine benedictione, & genuflexus ter incenſat Sacramentum in Tabernaculo oſtenſorio poſitum. Interim dum incẽſatur, cantetur, *O ſacrum conuiuium*, vel, *Tantum ergo Sacramentum*. Tabernaculum ſanctiſſimæ Euchariſtiæ deferatur manibus tantùm Celebrantis, non obſtante quauis contraria conſuetudine. In Proceſſione Clerus immediatè præcedat Celebrantem cum cereis accenſis; cereoſque geſtent omnes ea manu, quæ extima cuique eſt, altera pectori admota Hymni decantentur alternatim; qui à Celebrante cum miniſtris dici poterunt ſubmiſſa voce. Qui Crucem defert, congruit, vt veſte Subdiaconali ſit indutus, & procedat medius inter Acolythos cum candelabris, & cereis accenſis in honorem Crucis, & Crucifixi; ſicuti fit in Altari. Haſtæ baldachini diſtribuuntur ſicuti in Feria v. Cænæ Domini, & in via ſeu circulo proceditur à latere Epiſtolæ ad latus Euangelij. In fine proceſſionis Subdiaconus deponit Crucem in loco decenti, Ceroferarij candelabra in credentia, & cum Clero genuflectunt. Depoſito Sacramento ſuper Altari cum miniſterio Diaconi, vt in Cena Domini, imponitur à ſtante

Celebrante sine benedictione incensum in Thuribulo; fit incensatio trina de more, cantantante interim Clero genuflexo, ante & circum Altare, vltimos duodecim versus Hymni, *Pange lingua*, &c. *Tantum ergo*, &c. quibus dictis cantatur Versus à duobus Clericis; *Panem de cælo*, &c. & à celebrante stante, ministrisque genuflexis, & librum sustinentibus hinc inde, dicitur *Dominus vobiscum*, cum Oratione, *Deus qui nobis*, &c. nihilque aliud addens, ascendit ad Altare, genuflectit, & ipsemet nullo Diaconi ministerio accipit velatis manibus, vt priùs. Tabernaculum, benedicit cum eo populum facie Hostiæ ad eundem versa, in modum Crucis semel, nihil dicens, & gyrum perficiens reuerenter reponit. Hæc ferè omnia *ex Rituali Rom.* Tunc genuflexione facta descendit ad gradus, vt priùs, & amoto velo à Subdiacono, Diaconus ascendit, genuflectit, & reponit vel in locum altiorem, vt eo die colatur à populo pro locorum consuetudine, vel contectum velo in locum suum. Corporale seu palla Tabernaculo semper sit substracta. Scripsere quidam, & gratis, quòd præter corporale supponi debet Tabernaculo Ara lapidea cum tribus mappulis; sed hæc ne-

cessaria sunt ad conficiendam Eucharistiam, non autem ad eam collocandam, seu exponendam; alioquin & in Turri lignea, & cùm ad ægrotos defertur, eadem forent adhibenda. Ardebũt candelæ vsque ad datam benedictionẽ inclusiuè; & Diaconus nihil osculabitur coram Sacramento. *Ibidem tit. 12. à nu. 1. ad 10.*

77 In Festo Purificationis B. M. V. primò, vestiẽdum erit Altare pallio violaceo super album, ita, vt facilè quoque ante Missam dimoueri queat. Deinde si venerit in Dominica fiet aspersio aquę ratione Dominicæ, ante benedictionẽ candelarum, nempè, antequam ascendatur ad Altare. Posteà Sacerdos osculato priùs Altari in medio, *ex Ordin. Rom.* procedit ad benedicendum candelas ad cornu Epistolæ positas; nam est aptior locus ad ritum *in Cæremon. Episcop. lib. 2. cap. 17.* Ibidem etiam paretur vas aquę benedictæ, & Thuribulum cum nauicula; in ipso verò cornu Altaris collocetur Missale apertum. Ministri stabunt hinc inde. Si quid omittimus hoc loco, repete ea, quæ diximus in Dominica Palmarum, communia huic benedictioni, & processioni. Manibus igitur iunctis Celebrans dicit, *Dominus*

minus vobiscum. Et Diaconus eleuans fimbriam pluuialis anteriorem, benedi cturo Celebranti candelas manu. Incensum imponitur more solito. Quo autem ritu candelæ aspergantur, incensentur & distribuantur. Vide supra in benedictione Cinerum & Palmarum; est enim eadem ratio. *Ordo Romanus*, eas accendi iubet & distribui. Toleratur tamen alicubi, vt accendantur tantum initio processionis, ob longiorem distributionem, vel tenuitatem candelarum; & ne ob concursum accidat macula exfluenti cera super vestes Celebrantis. Quo habitu dignior ex Clero accedat, diximus in benedictione Cinerum, & Palmarum; eodemque modo, quo palma traditur, tradatur & candela, ministris, vt ibidem ministrantibus, tùm Prælatis, & Canonicis, qui manum Canonici Celebrantis non osculantur. In process. defert Crucem Subdiaconus offic. ministrans; neque duo Subdiaconi adesse debent, quod aliqui scripsere. Imago Crucifixi in proces. respiciat ante, & nõ retrò, nisi præsentibus primate & Archiep. in sua Diœcesi. Candelæ a Ministris non tenentur in Missa; à Celebrãte ad Euangelium tantum; ab alijs ad eleuationem quoque; standum tamen

erit,

erit, etiam cum candelis, post eleuationem, non genuflectendum. Si vero Missa fuerit de Dominica candelæ non accenduntur; & ratio est, quia ex verbis Rubricæ Missalis: *Fit tantum benedictio, & distributio candelarum, & processio, & Missa dicitur de Dominica.* Et infra: *accipiunt paramenta alba pro Missa: & candelæ tenentur in manibus accensæ, dũ legitur Euangelium, &c.* Videtur inferri, candelas accensas teneri in honorem beatæ V. M. & consequenter in eiusdẽ tantum Missa. *Marcellus in Cærem. Papæ lib. 2. cap. 28. & Gauant. Ibidem tit. 14.*

78 In Ecclesia S. Ioannis Baptistæ non dicitur, *Credo*, in Missa Vigiliæ ipsiusmet S. quia priuilegium dicendi illud conceditur tantum Festo in Ecclesia propria, non vero Vigiliæ. *Ibidem tit. 15. num. 10.*

79 In Absolutione solemni die commem. omnium fidelium defunctorum, quia solent multi circuire sepulchra, illud obseruare debent, quod vltima absolutio facienda erit ad lecticã mortuorum, cum ℟. *Libera me*, longiori, & oratione, *Absolue*, in numero plurali: quæ habetur inter Psalmos Graduales. Eadem autem hic militat ratio, qua S. Burchardus Vuormatiensis nos monuit

(vt

(vt refert. *Gauant. p. 1. tit. 5. num. 5. litera A.*) Vltimo semper loco recitandam esse in Missa orationem, *Fidelium*, quæ est Generalis pro defunctis, post collectas speciales, vt hæc vltima cęteras colligat. Ad alia verò sepulchra possunt distribui Responsoria nocturnorum, addendo singulis ℣. *Requiem*, vt fit in tertio, & sexto. Fiat aspersio, & incensatio ter, in medio, à dextris, & à sinistris, cum orationibus, vt in Missali, de pluribus, omissis secretis. Post orationē non dicitur, *Requiem, &c.* Nisi post vltimam Absolutionem, quæ fit in medio Ecclesiæ; cui additur per Cantores: *Requiescant in pace, Amen. Ibidem num. 19.*

80 Nota parenthesim in Oratione secreta Missæ dedicationis Ecclesię. Ea enim verba, quæ parenthesi clauduntur, omitti debēt, cum dicitur Missa de Dedicatione alicuius Ecclesiæ, quæ non est eadem ipsa, in qua celebratur; vt in Dedicatione Basilicarum Saluatoris, & Apostolorum Petri & Pauli, quæ ab vniuersis celebrantur, extra easdem Ecclesias; & in Dedicationibus Cathedraliū Ecclesiarum, quæ iubentur celebrari ab omnibus Diœcesanis. Me præsente, ad hunc finem facta est parenthesis, quam

fere

ferè omnes ad hanc fortè diem ignorauere, *tit.16.num.10.*

81 In Missà Votiua conuersionis S. Pauli facienda est commemoratio S. Petri; nunquam enim separandi erūt hi, quos Ecclesia coniunxit. Et licèt in Sexagesima videatur eosdem separare in Collecta solius sancti Pauli, latenter id facit ob stationem in Ecclesia S. Pauli, quem tacito nomine proprio, Doctorē Gentium appellat. *tit.17.num.6.*

82 Quando Missa Votiua exigitur de Assumptione B.V.M. de Natiuitate eiusdem, & eiusmodi, dici potest ex his quinque quæ sunt in Calce Missalis pro Sabbato de beata Virgine cum intentione ad honorem Assumptionis B. Virginis, &c. aliàs enim dedecet, vel dicere, *Gaudeamus omnes in Domino diem Festum, &c.* vel immutare tunc verba *diē Festum*, in *Commemorationem*; tum alia sequerentur incongrua; neque laicorum causa violandæ sunt Rubricæ. *Ibidem num.8.*

83 De Apostolis alijs, quando votiua occurrit dicenda, si quid rationē tēporis desit, puta, *Tractus*, seu *Versus* cum *Alleluia*, tempore Paschali: Tractus quidem desumi poterit ex Missa Votiua sanctorum Petri & Pauli; *Versus* autem

cum

cum *Alleluia*, tempore Paschali, imò vero etiam, Introitus cũ accessorijs, ex Festo S. Marci, vt in simili casu iubetur in fine Missæ Votiuæ Apostolorum Petri & Pauli; est enim eadem ratio. *Ibidẽ num. 10.*

48 Si Missæ dicantur votiuæ, & præsertim pro peccatis, pro infirmis & de passione Domini, in Ferijs Aduentus, in quibus post *Graduale* omittitur, *Alleluia, Versus* cum suo *Alleluia* non est omittendus. Ratio est, quia non sunt Missæ de tempore, vt Feriæ Aduentus, Quatuor temporum, & Vigiliarum, quę ieiunantur, in quibus *Graduale* tantùm dicitur; sed sicut Votiuæ participare debent de Festis, quorum sunt Votiuæ, ita decet post *Graduale*, idest lamentũ audiri, *Alleluia*, extra Septuagesimam. *Ibidem, num. 11.*

49 In Missis Votiuis de B. Virgine ab Aduentu ad Natiuitatem Domini *Versus* cum suo *Alleluia* dicitur, vt in Festis. *Ibidem.*

50 Infra Octauam Paschæ, si Votiua cantetur pro re graui, in ea non debet dici *Graduale*; quod conuenit illi Octauæ, non Votiuę Paschali, Ita *Ruiz in suo Cæremoniali 7. par. fol. 91. pag. 2.* & benè *Gauant. Ibidem num. 12.*

51 In

87. In Missis votiuis Sanctorum, vel dicitur Missa propria Sācti, si habet; mutato in Collecta *Verbo, Natalitia, Festa*, & eiusmodi, in *Commemorationem*; desumptis item vel *Tractu*, vel *Versibus* cū *Alleluia*, vel etiam *Graduali*, si opus est, ex Missa de communi; vel certe tota Missa dicatur de communi, prout ratio temporis, siue Paschalis, siue non Paschalis requirit. Paschale verò tempus durat, vsque ad Sabbatum post Pentecostem inclusiuè *Ibid. n. 13.*

88. In Votiuis pro gratiarum actione additur Oratio propria, quæ habetur post Votiuam de Sancta Trinitate, cum conclusione distincta à conclusione primæ Collectæ, seu Orationis, ita, vt in Missa solemni duæ tantùm Orationes dicantur, cum distinctis cōclusionibus; quòd non minuit solemnitatem, sicut neque Festum S. Petri diminuitur, addita Oratione tantùm S. Pauli: in Missis autem priuatis secunda erit de Officio, tertia de gratiarum actione. *Ibidem num. 15.*

89. Eadem regula erit de Oratione addenda Missæ de Spiritu Sancto ad postulandam gratiam eiusdem, quæ habetur in fine votiuæ de Spiritu Sancto. *Ibid, n. 16.*

90 Anniuersarium Electionis seuCõsecrationis Episcopi celebrari potest Si altera tantum celebretur, cõsecratio potius, quàm electio celebranda erit. Si igitur venerit in die Festiuo, Missa erit de Festo, cum commemoratione pro Episcopo. *Cæremon. Episcop. lib. 2. cap. 35.* In Oratione autem nominatur, Episcopus, & Ciuitas, quia, Ecclesia, sine additamento, significat Vniuersalẽ Ecclesiam. Si verò in die nonFestiuo, Missa dicitur, vt in Missali, & emendato Cæremoniali, cùm vnica Oratione, *Gloria, Credo*, & *Præfatione* communi, siuè de tempore, vel habente rationem temporis; quia forte infra octauam occurrat. *Ibid. n. 21.*

91 In Missa pro Sponso, & Sponsa, dicto *Pater noster, &c.* dicit super eos Sacerdos orationes, quæ sunt in Rituali stãs in cornu Epistolæ, tenente librum ministro ante eum; & dum recedit à medio, seu accedit ad medium, genuflectat semper Sacramento. Deinde antequam populo benedicat, conuersus ad Sponsum, & Sponsam in cornu Epistolæ dicat Orationem, quæ extat in Missali. *Ibid. n 25.*

92 Aspersio sponsorum, quæ fit cum aqua benedicta in fine, fiat cum asper-

gillo,

gillo, & aqua, & cũ signo Crucis super eos, eo modo, quo dicitur in Rituali Romano, in benedictione mulieris post partum, & aliarum personarum. *Ibidem num. 26.*

93 Circa Orationes diuersas, & ad libitum dicendas quando non est Festũ duplex hæc occurrunt notanda. Et primo: Regulam illam: *De eodem non fit in Missa bis, per modũ principalis, siue sit Festum, siue sit Votiuum, & per modũ simul Commemorationis*: Veram esse, & habere locum in sensu formali Commemorationis, quæ dicit ordinem ad officiũ; quòd accidit in Collectis ordinariè nõ vltra tertiam in Missa: non autem locũ habet illa Regula in Collectis purè accessorijs, remotioribus à prima; nec in ijs, quæ addi possunt vsque ad quinq; seu septem, vt suprà dictum est in *1. p. Rubr. tit. 9. de Orationibus num. 12.* Prima pars probatur ex *eodem tit. 9. num. 15.* vbi ideo in Missis de Beata Maria dicitur Oratio de *Spiritu Sancto*, & in votiua de Apostolis, pro *Acunctis*, dicitur, *Concede*, de B. Virgine, vt ibidem ad notauimus. Altera pars manifestè patet; quia alioquin sequeretur, quòd, quando plures dici possunt Orationes (inter quas certum est, fieri semper mentionẽ

de Beata Virgine in Oratione *A cunctis*, vel (*Concede*) nunquam in Missa posset dici Oratio *ad poscenda suffragia Sanctorum, Concede quæsumus, &c.* neque alia pro *Congregatione, & familia* in quibus fit expressa mentio de Beata Virgine; & essent frustra in Missali, quod non debet dici. Item in Missa de Spiritu Sancto votiua cum quinque Orationibus nō posset vnquam dici Oratio ad postulandam continentiam: *Vre igne Sancti Spiritus*; neque pro deuotis amicis, in qua etiam nominatur Spiritus Sāctus. Item in votiua de Apostolis, & in alijs Missis, in quibus dicitur *A cunctis*, & tertia est ad libitum, non posset vnquam dici Oratio *pro constituto in carcere*, in qua nominatur Beatus Petrus. Ergo vltra viciniore accessoria, quæ Cōmemorationē sapit, & debet esse diuersa à prima Collecta nihil refert, an in alijs purè accessorijs, & remotioribus à prima, mētio de nouo fiat eorū, qui in prima, vel altera collecta fuere nominati: qua cōcessa distinctione, certè nihil erit frustra positum in Missali Romano. *Ibid. n. 27.*

94 Prima Oratio ex his votiuis, nimirum, *ad poscenda suffragia Sanctorum*, nō debet dici, quando dicitur *A cunctis*, quia ex[illegible] sunt, vt ex titulo earundem patet;

tet; poterit autem illa prima, *Concede*, dici in ea Missa, quæ habet secundam, *Concede* de Beata Virgine, & admittit quinque, vel septem Orationes, suo loco congruo post Orationem tertiam, si propria sit assignata: vel poterit & à maioribus quandoque iuberi, vt dicatur, etiam in duplicibus, pro re graui, & publica causa, sicut alia, *Deus refugium nostrum, & virtus, &c.* & his modis non erit superflua in Missali; qua de re acute dubitauere nonnulli. *Ibid. n. 28.*

95 Oratio pro seipso Sacerdote dici non debet in Missa, cui interest proprius Episcopus, vel eo maior, vel Princeps magnus, *ex Burchar. in Ord. Celebrat. Mis.* potius orandum est pro Prælato, seu Principe præsente, quod fit ob reuerentiam eorundem maiorum *Ibid. n. 30.*

96 Pro defuncto Cardinali, prima Missa dicēda est mutatis Orationibus. Rubrica quidem non præscribit; sed vsus ita declarauit Rubricam; quia sunt Episcopis maiores. Pro Diacono tamē Cardinali Oratio, *Inclina*, vt in Missali, *tit. 18. n. 7.*

97 Licet de Sacerdote defuncto Rubrica meminerit inter defunctum Episcopum, & Cardinalem; non tamen iisdem æqualem cum facit, & rationabilis consuetudo est in plerisq; Eccle-

fijs maioribus Vrbis, vt dicatur Missa secunda, mutata Oratione, ratione cuius videtur in Rubrica prius de Sacerdote, quàm de Cardinali, mentio facta fuisse. Si tamen dicatur Missa prima, fauet Rubrica in fine Missarum pro defunctis, quæ concedit Epistolas, & Euãgelia vnius Missæ dici posse in alia quacunque Missa pro defunctis. *Ibidem num. 1.*

98 Oratio, *Deus qui inter Apostolicos Sacerdotes, &c.* concluditur: *Qui viuis & regnas, ex Cærem. Episcop. lib. 2. cap. 38.* quia ad Filium dirigitur, qui est Sacerdos in æternum, secundum ordinem Melchisedech. *Psalm. 109. Matth. 22. D. Paul. ad Hæbræos cap. 5. 7. & 13. & Apocalip. cap. 1.*

99 Oratio in *tertio*, vel *septimo* dicenda, *ex Amal. lib. 3. cap. 44.* dicitur ad celebritatem quandam in proprijs diebus, 3. 7. 30. vnde non debet dici in ijs diebus, qui occurrunt inter *tertium*, & *septimum*. neq; post *septimum* vsque ad *trigesimum*, in quibus dicitur Missa, vt in quotidianis: aliàs esset mendaciũ in Collecta. *Ibid. n. 9.*

100 Pro Ecclesiasticis, in die *tertio*, *septimo*, *trigesimo*, & *Anniuersario* repetenda est Missa, quę dicta est in die Deposi-

tionis,

tionis, ficuti fit pro laicis in ijſdem diebus 3.7.30, ex propria Rubrica. Oratio verò ſemper erit propria Epiſcopi, vel Sacerdotis. Neque refert in ea non fieri mentionem de 3.7.& 30. & anniuerſario; nam eadem Oratio pro Papa dicitur in obitu, & in anniuerſario, nulla facta in ea anniuerſarij mentione. *Ibidem num. 11.*

101 Cardinales eodē priuilegio mortis gaudent, quo Epiſcopi, & in huiuſmodi functionibus poſt mortem ſunt æquales. Extra prædictos dies, Miſſæ dicuntur, vt in quotidianis defunctorum, cum proprijs Orationibus. *Ibidem num. 12.*

102 In titulo pro Patre, & Matre, addita eſt vox *Sacerdotis*; nam alias de Patre cuiuſque non conueniit Oratio in ore Sacerdotis, vt patet audienti. *Ibidem num. 13.*

103 Pro eo, qui proximè obijt, longè tamen à nobis, prima vice poteſt dici Miſſa, vt in die *tertio*, omiſſo verbo, *tertium. Ibid. n. 15.*

104 N. exigit nomen defuncti, ſi tamen eſt nobilis, vel conſuetudo ſit nominandi omnes in Collecta, & Orationibus. *Ibid. n. 16.*

105 Orationes duæ (*Deus omnium fi-*

delium, & Præsta) quæ pro Episcopo, vel Sacerdote additæ sunt, post eam vtrique communem: *Deus qui inter Apostolicos, &c.* conuenientius dicuntur in ijs Missis, in quibus per modum commemorationis dici debet Oratio pro prædictis ijsdem: vel certè positæ sunt ad varietatem. *Ibid n. 17.*

106 Habitus benedicturi Sacerdotis erit super pelliceum, & Stola regulariter alba; aliquando violacea præsertim in benedictione coniuncta cum exorcismis ad effugandos dæmones. Adaquam tamen benedicendam potest adhiberi Stola coloris tempori conuenientis, vt dicitur in Rubricis Ritualis Romani. *tit. 18. num. 3.*

107 Stando semper benedicat Sacerdos, & aperto capite; manuque formet Crucis signum versus rem, vbi est nota ✠ & item ipsam aspergat in fine ter, hoc est, in medio, à dextris, & à sinistris. *Ibid. num. 4.*

108 Super Altare benedicendæ res collocari poterunt; non autem esculenta, quæ omnino super mensam ponenda erunt, non in Altari, *n. 5.*

109 Nunquam omittitur in Dominicis aspersio aquæ benedictæ quacumq; de causa. *Ibid. n. 4.*

110 Sa-

110 Sacerdotis est hæc benedictio, *ex Concil. Nannetensi.* Si celebraturus est Missam, induat super Albam, Stolam Missæ conuenientem; si alius est, adhibeat super Cottam Stolam violaceam, vt in Rituali Romano Pauli V. *Ibid.*

111 Facta benedictione & dicta Tertia fit aspersio; sed & ante benedictionem palmarum, seu candelarum, si hæc occurrat in Dominica, fit aspersio, vt supra in proprijs locis dictum est. Sacerdos igitur Celebraturus indutus, post Amictum, Albam, Cingulum, & Stolã, pluuiali coloris officio conuenientis, accedit ad Altare. Neque procedit postremus, vt aliqui scripsere; sed medius inter Ministros paratos, *vt in Cærem. Episcop. lib. 2. cap. 31.* nempè, si cum iisdē cantanda sit Missa. Ibique in infimo eius gradu genuflexus (ergo etiam genuflectit tempore Paschali, cui Domini ca æquiparatur) aspergit Altare & se ipsum; sicuti genuflexus etiam sibi ipsi cineres imponit, vt suo loco diximus. Altare igitur aspergit ter, in medio, versus cornu Euangelij, tū Epistolæ. Quod si in Altari sit exposita Sanctissima Eucharistia, abstinendum est ab aspersione Altaris, ea ratione, qua non signatur Altare, ad, *In principio.* vt dictum est in

Feria Quinta in Cœna Domini. Diaconus quoque tunc similiter debet abstinere ab osculis aspersorij, & manuum. Postea erectus aspergit Ministros adhuc genuflexos, primo Diaconum, deinde Subdiaconum, & Clerum; interim dicens submissa voce, & alternatim cum Ministris totum Psalmum. *Miserere*. Comitātur enim eum Ministri; Diaconusque eleuat à dextris fimbriam pluuialis. Quod si *in prædicto Cæremon.* procedit solus Celebrans, hoc ibi iubetur ob reuerentiam Episcopi præsentis, vt corā eo cum minori pompa Celebrans procedat. *Ibid. n. 11. 12. & 13.*

112 Aspergens non inclinat caput: at Clerum stare decet detecto capite, & aspergenti reuerenter caput inclinare; *Cæremon. Episcop. lib. 2. cap. 31.* neque tamen aspersio singulorum fieri debet, sed plurium simul, tàm Cleri, quàm populi: & iuxta locorum consuetudinem fiat aspersio laicorum. Canonici singillatim aspergî poterunt ad maiorem eorundem venerationem; quibus & Celebrans aliquam honoris significationē adhibebit ante, & post totam eorum aspersionem. Quod ne fiat incōgruè à maiori celebrante, statuit *Gregor. XIII. 30. Decemb. 1573. teste Genuensi in Praxi*

Ar-

*Archiep.cap.65. Roma edita 1616.*ne in Ecclesijs Hispaniarum Antistes vel alia persona principalis aspergat Clerum in Dominicis ante Missam; sed eius loco simplex Sacerdos cum super pelliceo,& Stola,& cum Acolythis tantum. *Ibidem.*

113 Celebrans debet ex prædictoCæremon.incipere Antiphonam ante aspersionem Altaris: eodemque modo intellige Rubricam Missalis, quamuis postponere videatur Antiphonam.Cōuenit enim,vt dicatur, *Asperges*, futuri temporis, ante aspersionem actualem. Neque nouum videri debet, quòd inchoatur Antiphona genibus flexis:nam idem præscribitur Episcopo in principio Synodi in Pontificali Romano, & in qualibet sessione.*Ibid.*

114 *Gloria Patri,&c.*omittitur ijs diebus, quibus in Missa dici prohibetur; hæc enim aspersio est quasi initiumMissæ.*Ibid.n.14.*

115 Celebrans reuersus ad Altare,hoc est,ad infimum eiusdem gradum.*Caremon.Episc.lococitato.*Dicit versus: *Ostende*,& Orationem tenentibus Ministris librum ante eum.PostOrationem verò, deponitur Pluuiale, & assumitur Manipulus,cum Casula pro Missa. *Car. Ibid.*

QVIN-

QVINTA PARS, SIVE Additiones.

1 SACRÆ Reliquiæ exponi solẽt hinc inde, vel inter candelabra, vt in *Cæremon. Episcop. lib. 1. cap. 12. fol. 20.* vel in gradu superiori. Quia in re cauẽdum illud erit, ne vnquam supra locum Sacramenti, præsertim si exponatur populo, collocentur. Decet enim sedere Dominum in altiori loco suprà seruos suos, sicuti dicitur de Cruce (*Cæremon. Episc. ibidem*) quæ in Altaris medio debet esse præalta, ita vt pes eius æquet altitudinem Candelabrorum, & Crux ipsa tota candelabris supereminineat. Mystica ratio est; quia Christus, etiam in Cruce, maior est super omnes populos, significatos in candelabris. *Gauant. tom. 1. p. 1. tit. 20. pag. 71. & 76.*

2 Sacerdos Celebraturus Missam, cũ peruenerit ad Altare (*ante quã ad illud ascendat*) stans ante illius infimum gradum, caput detegit; birretum ministro porrigit, & Altari, seu Imagini Crucifixi desuper positæ profunde inclinat. Si autem in eo sit Tabernaculum Sanctissimi Sacramenti, genuflectens debitam facit reuerentiam. Tunc ascendit ad me

dium

diū altaris. Rubrica Missalis *de ingressu Sacerdotis ad Altare.* Alcozer *tract. 2. gloss. 2. pag. 109.* Ioan. Carrillo *tract. 2. cap. 5. §. 7. sui Caer. Acolythor.* Andreas Guerero *in suo Caeremon. Missar. tract. 1. Rubr. 2.* Gauant. *p. 2. tit. 1.*

3 Sacerdos facit Confessionem post infimum gradum Altaris, idest non supra gradus, sed in plano Cappellae ad humilitatem coram Deo magis indicandam, *par. 2. tit. 2. n. 4. lit. T.*

4 *Post infimum gradum,* * idem significat quod *ante infimum gradum,* vel *ad infimum gradum. Gauant. ibid. tit. 2. n. 2. & tit. 3. n. 1. lit. D.*

5 Ad, *Misereatur:* Ministri adhuc inclinati manent, sicut ad: *Confiteor:* stant autem ad: *Indulgentiam. Ibidem num. 10. lit. Z.*

6 Parenthesis, siue interpositio illa: *Quod semper facit, quando aliquid est benedicturus:* quae est in Missali in Rubrica de Offert. &c. intelligitur de manibus tantum, non de oculis eleuandis, qui post Consecrationem desigendi sunt potius in Hostiam consecratam. Et ita, quando vtraque manus est libera; hec carum altera est occupata, ad Hostiam tenendam, seu Calicem: quod accidit paulo ante eorundem consecrationem.

Ne-

Neque enim deponenda est Hostia vel Calix in eo casu, vt manus iungantur ad illud verbum: *Benedixit. Idem ibidē, tit.7.n.5.lit.N.*

7. Accidit in Missæ ministerio offerri Sacerdoti Particulam pro communicādo laico, & oblatione Hostiæ iam facta; poterit ne illa consecrari? *Bonacina de Euchar.disp.4.quæst.vlt.pun.2,num.6.* videtur negare: sed puto probabiliter posse consecrari, oblatione eiusdem mente concepta (non tamen remotius ab oblatione Hostiæ, puta, iam cœpta Præfatione) cùm oblatio materiæ paulò post consecrandæ ex communi opinione, non pertineat ad Sacrificij essentiam. *Suarez disp.75 sect.2. & 3. Scortia de Sacrific. Missæ lib.4.cap.1.num.3. Gauant.p.5.tit.11.num.19.*

8. Sacerdos omittens commemorationem de Sancto, si recordetur in progressu Missæ, debet eam addere inter Orationes secretas, & post Communionem, licèt inter Collectas eam omiserit, si opportunè recordetur; inter vltimas non dicerem, si neque inter secretas dixissem; sed in Sacristia post depositas vestes supplerem omissa. *Ibid.tit.10.n.16.*

9 Rubrica Missalis de Missis votiuis non

non derogatur in Pontificali Romano in Ordinatione presbyterorum,quibus in fine præscribitur,vt post primã Missam celebrent alias de *Spiritu Sancto*, de B.V.& pro defunctis;id enim intelligitur,saluis Rubricis Missalis; alioquin absonum esset,celebrata prima Missa in Natali Domini,in tribus Festis sequẽtibus recitare Missas votiuas prædictas, & pro defunctis,vt patet. *Gauant.in addition.ad 1.tom.sui Thesauri sac.Rituum.*
10 Infra Octauam B. M. V. non conuenit dicere votiuam de eadem ; tum quia magis colitur B.Virgo cum Missa de Octaua ; tum quia secunda Oratio esset de eadem B.V.cuius recitatur officium;tum quia fit satis obligationi pro Missa votiua,si recitetur longior Missa votiua. *Ibid.*
11 In Missis votiuis priuatis secunda Oratio est,de quo fit Officium,tertia ea, quæ secundo loco dicitur in Missa de Officio;exceptis votiuis B Mariæ, & de Apostolis. *Ibid.*
12 Missa de B.Virgine in Sabbato,ratione Officij de eadem, non est votiua, vt aliqui scripserunt(*Castaldus in Praxi lib.2.sect.6.cap.4.num.2.Pet.Ruiz in suo Carem.2.par.§.7.pag.9. Alcozer tract. 1. glos.4.pag.16.*)sed præceptiua. Propriè
igi-

igitur illud est votiuum, quòd est merè voluntarium, & adlibitum fit, sine peccato: neq; propriè Missa de B. V. in Sabbato, ratione officij, quòd est in præcepto, potest dici votiua. Titulus autem de Missis votiuis, comprehēdit omnes, etiam minus propriè votiuas; vnde Ecclesia facit de præcepto votiuam Missam de eadem Virg. in Sabbatis Aduentus, vbi cantatur Conuentualis Missa; quæ cum non respondeat Officio, votiua est; non tamen ad libitum, vt omitti queat, ob illud Verbum: *Dicitur:* in Rubrica Missalis, quòd est præceptiuum. Et confirmatur, quia Missa de B. V. in Sabbato, ratione Officij simplicis, debet cantari post Sextam; votiuæ autem post Nonam; ergo non est votiua. *Gauant. to. 2. sect. 1. cap. 6. & in additionib. ad 1. tom.*

13 Oratio *pro gratiarum actione* secundo semper loco dicitur. *Ibid.*

14 In Missa de Sancto, qui titulus est Altaris, de quo tamen non recitatur Officium, sed Missa tantùm, ad eiusdem Altare, in die Festo illius (quia non debet omitti Oratio eius, de quo fit Officium) conuenit, vt tertia fit Oratio, quæ alias secundo loco tunc temporis dicenda foret. Est enim hæc Missa ex votiuo,

& Fe-

& Festiuo mixta: ex votiuo, quia discordat ab Officio; ex Festiuo, quia eo die obijt Sanctus, de quo Missa; & ideo dicitur in ea Hymnus Angelicus, *Idem ibidem*.

15 Hymnus Angelicus omittitur in priuatis diebus quando Missa est votiua non solemnis, vt appareat differentia inter solemnitatem & commemorationem. Si ergo solemnitas adsit aliqualis; vel ratione temporis, puta, quia Sabbatum dicatum B. Virgini; vel quia eo die obijt ille, de quo dicitur Missa, quasi in eius Festo, licet nō dicatur Officium, *vt in Cæremoniali suo Petrus Ruiz notauit, in introduct. 2. par. fol. 4. pag. 2. & vene;* vel ratione causæ grauis, aut publicæ, conceditur Missis votiuis Hymnus Angelicus. Æstimatur etiam solemnitas, ratione loci: qua ratione priuilegium dicitur fuisse datum Sacrosanctæ Ædi B. Virginis Lauretanæ, vt ibidem in omnibus Missis B. Virginis dici queat *Gloria in Excelsis*; & habetur *in Synodo vltima Lauret. tit. 12. num. 4. sub Card. Rom. Gauant. tom. 1. par. 1. tit. 9. n. 4. lit. B.*

16 Nomine *Paschatis*, & *Pentecostis*, dies prima duntaxat intelligitur, & cōmuni sensu, vsu Romano, & modo loquendi, & ex DD. *in materia de Interdi-*

Ro. Syluest. Interdictum 5. quæst. 8. quare Feriæ sequentes non sunt exceptæ, licet sint solemniora Festa, quæ excludunt alia solemnia, etiam primæ Classis. Multo minus excluduntur alij dies infra Octauas; de qua re dubitauere nonnulli, ea moti ratione, quia Octaua reputatur dies vnus à *Radulpho Tungrensi*: quæ ratio non valet in omnibus: & sic in ijs diebus & similibus potest celebrare in Altari priuati Oratorij, cui conceditur ex priuilegio Apostolico celebratio Missæ. *Gauant. in additionib. ad tom.* 1.

17 Hausto diligentius sanguine in prima Missa solemni, in Natali Domini, Subdiaconus defert Calicem sine purificatorio ad credentiam de more; indéque alius in sacris in Sacristiam, vbi supposito Corporali decenter seruabitur vsque ad secundam Missam solemniter, seu priuatim celebrandam; tum, ne impediat incensationem altaris in laudibus faciendam: tum, ne minus reuerenter, quàm par sit, habeatur in credentia vsque ad aliam Missam; in cuius initio, vt aliàs, collocari poterit super credentia; desiccata iam, vt creditur, quacumq; reliqua vini specie. Alij alia; sed saluo meliori iudicio, hæc Romana praxis videtur congruentior. *Idē Gau. in d. addit.*

18 In

18 In Dominica Palmarum, nihil eſt detrahendum, neque mutādum in Orationibus Benedictionis, licèt benedicantur rami arborum, non palmæ, nec oliuarum rami: quia ij rami arborum ſuccedunt palmarum loco, & à populo eo die vocantur palmæ. Neque Romæ, vbi ſaltem oliuæ benedicuntur, non aliæ inferiores arbores, tacentur ea verba in quarta Oratione: *Cæterarumque arborū*: neque eſt mendaciū, ſicuti non eſt mendacium dicere in Paraſceue. *Ecce lignum Crucis*: adhibita tunc Cruce argentea à Celebrante. *Idem ibid.*

19 In diebus Maioris Hebdomadæ, in quibus Paſſiones cantantur, Romæ communior vſus eſt, vt Euangeliſta medium teneat locum, & illius dexteram ille, qui Chriſtum repræſentat: & in Capella Papæ vnius tantum adhibetur liber, in quo tres Cantores ſingillatim cātant, quæ cantare debent. Quo fit, vt Euāgeliſta, qui plus alijs cantat, medium quoq; teneat locum. Alij adhibent tres libros, vt commodius cantent. *Cærem. Epiſcop. lib. 2. cap. 21.* meminit vnius tantum libri; & quo ad locum vbi cantandæ ſunt, non tollit conſuetudinem Eccleſiarum. Non probatur illa diſtributio Paſſionis inter Celebrantem, Diaco

num & Subdiaconum, ita vt Celebrans vice Christi loquatur, & Subdiaconus turbarum. Si desint Ministri, solus Diaconus cantare debet totam Passionem; & partem finalem eiusdem, addito dein de ministerio Subdiaconi, & Acolythorum, vt fit ad Euangelium. *Idem ibidem.*

20 In Parasceue, vt suprà annotauimus, Ministri simul adorant Crucem. Diaconus quidem cum Stola sua latiori, quam non deponit vsque ad finem Officij, *ex Cærem. Episcop. lib. 2. cap. 26.* Subdiaconus autem in Albis, ex vsu Capellæ Papalis, & Romano: alij de clero in suo quisque habitu Chorali, calceis tantùm depositis, ex laudabili consuetudine. *Ibid.*

21 In Sabbato Sancto arundo solet ornari floribus, sed ita ornetur, vt appareat ex parte arundo, non baculus, seu quid aliud. *Ibid.*

22 *Ite Missa est*, dicitur cum duplici *Alleluia*, vsque ad Sabbatum in Albis inclusiuè, in Missis nimirum de Octaua Paschatis; non in ijs, quæ cum paramētis Violaceis fortè debent cantari: puta, Litaniarum maiorū, seu pro publica necessitate: quia duplex *Alleluia*, est proprius ritus Missæ Paschalis, & lætitiæ. *Ibid.*

23 In

23 In Missa de Rogationibus, quæ dici debet sine commemoratione Octauæ Paschatis, dicitur quidem Præfatio Paschalis, sed ea, quæ cum suo cantu dicitur in diebus ferialibus; quia Missa est ferialis, & consequenter neque in fine Missæ adduntur, *Ite Missa est*, duo, *Alleluia*. Certum autem est, quòd Festiua Præfatio Paschalis dici non debet; sicuti non dicitur (*ex Rubricis huius Missæ*) in Litanijs maioribus, *Credo*, neque *Præfatio* de Apostolis, licet sit Festũ S. Marci. *Communicantes* etiam dicitur, ea ratione, quam attulimus suprà *part.* 1. *tit.* 12. *num.* 5. *lit.* G. *Gauant. in additionib.*

24 Dies *tertius, septimus, & trigesimus*, sicut etiam *Anniuersarius*, numerari debent à die obitus, seu depositionis, vt patet ex Collectis, in quibus fit mentio depositionis. Nam S. Ambrosius serm. 70. accepit depositionis vocabulum, tàm pro sepultura, quàm pro obitu; licèt Ecclesia videatur distinguere inter obitũ, & depositionem, *in titulo secundæ Missæ Defunctorum*. Si contendas distingui, numerabis hos dies à die sepulturæ, qua potiori iure subiacet defunctus Ecclesiasticæ curæ; vel sequere locorum consuetudinem, nisi Testatoris verba aliud sonent *Gauant. in additionib.*

25 Omnes Missæ, siuè de Sancto, siuè de Dominica, aut Feria vel de Requiem, sunt æqualis valoris: cùm in qualibet earum idem sit sacrificium & Sacramentum Quam obrem à Sacerdote, ad celebrandum pro Defunctis obligato, æquè satisfieri potest, si dicat Missam de Sancto, vel de Dominica aut Feria, acsi Missam diceret de Requiem; præcipuè quando Festum sancti est duplex, * & Dominica ex solemnioribus *Paulus Fraxinellus apud Gauant. tom. 2. ad finem.*

26 Quando Missa de Sancto, aut de Feria celebratur pro Defunctis, necesse non est, Collectam dicere prò mortuis. Nam applicatio Missæ non fit in Collectis; sed in *Memento*: vbi Sacerdos valorem Missæ illi applicat, pro quo sacrificium offerre tenetur: Idcirco necesse nõ est, Collectas pro Defunctis adiungere. Præterea Pius V. sanctiss. memoriæ, *in Bulla confirmationis Missalis Romani* præcipit in virtute sanctæ obedientiæ, tàm Prælatis, quàm omnibus Sacerdotibus (& Concilium Tridentinum *sess. 25. decreto de obseruandis, & vitandis in Celebratione Missarum* idem statuerat) vt omnes iuxta formam, ritum, & modum eiusdem Missalis celebrent; & nul-

lo

lo modo alijs cæremonijs & præcibus, quàm illis, quæ in eo præſcribuntur, vti præſumant. At ſæpè in Miſſali Collectæ arbitrio Sacerdotis non permittuntur, præcipuè diebus Feſtis: ſed particulares præſignantur; aut vna tantum dicenda eſt, vt in duplicibus; ideo tunc non erit dicenda Collecta pro defuncto, pro quo Miſſa dicitur. *Idem Fraxinellus ibidem.*

27 Quamuis vtilitates quæ in Miſſa de Requiem reperiuntur, facilè compēſari poſſint in Miſſa occurrente de Feria, aut de Sancto, ex maiori Sacerdotis deuotione, aut ex intercesſione ſancti, de quo celebratur; tamen in die *Obitus*, maximè præſente corpore defuncti; aut in die *tertio, ſeptimo*, vel *trigeſimo*, aut in *Anniuerſario* ſolemni, vtilior poterit eſſe Miſſa de Requiem, quàm alia; tum, quia Orationes & alia, quę in Miſſa defunctorum dicuntur, miſerias animarũ in Purgatorio exiſtentium clariùs demonſtrant, & circunſtantes ad orandũ etiam pro defunctis magis excitare poſſunt; tum, quia prædictæ Orationes Eccleſiæ, quæ ordinantur in Miſſa de Requiem, magis directè petũt, & obtinere poſſunt deſideratũ effectũ liberationis animarũ è Purgatorio. *Idem ibidem.*

29 Sensus Ecclesiæ est, vt Missa cōcordet cum Officio, quoad eius fieri potest, vt ex ipsiusmet Ecclesiæ ritu & ordine colligitur: cui sensui fideles omnes conformari debent. Ex quo sequi videtur, non esse verba petentis *Missam Votiuam, seu de Requiem*, ita amare intelligenda, vt sic omnino Sacerdos celebrare teneatur; sed ciuili modo, & morali. Neque enim præualere debet voluntas laici ordini ac ritui Ecclesiastico; sed mentem suam institutioni Ecclesiæ debet aptare, vt eius petitio, ac deuotio sit rationabilis atque conueniens. *Gauant. tom. 1. part. 3. tit. 12. n. 22. & tom. 2. ad fin.*

30 Dubitari potest de Ecclesiæ dedicatione, an sit maior, quàm Patronus loci, seu Titulus Ecclesiæ? *S. Thomas lect. 5. in cap. Ioã. 10.* docet, maius esse Festum dedicationis Ecclesiæ, quàm alicuius sancti; quia in illa recoluntur beneficia toti Ecclesiæ collata, quæ superant beneficia cuiuis sancto Donata, quæ in eiusdem Festo celebrantur. Confirmatur hæc doctrina ex Rubrica Breuiarij *tit. de Duplici, num. 1.* vbi prius recensetur Dedicatio propriæ Ecclesiæ, quā Patronus loci, seu Titularis Ecclesiæ; ergo Missa dicenda erit de digniori, si occurrerint eodem die. *Gauant. tom. 2. sect. 3. cap.*

3.cap.8.num.7.& sect.8.cap.5.num.2.

30 Occurrentibus dedicatione propriæ, & dedicatione Cathedralis Ecclesiæ eodem die, præferenda esse debet dedicationem propriæ Ecclesiæ; quare de hac erit celebranda Missa. *Gau.tom. 2.sect.8.cap.5.*

31 In dedicatione Ecclesiæ Cathedralis, quæ celebrari debet à clero ciuitatis & Diæcesis, dicitur: *Credo*, etiam extra propriam Ecclesiam; sicuti fit in dedicationibus Basilicarum Saluatoris, & Apostolorum Petri & Pauli, etiã extra eorum Basilicas. Ratio est, quia & eodem modo, quo totus Orbis veneratur Basilicas, Cathedralem, alteram Vrbis, hoc est Saluatoris; alteram quasi Cathedralem, nempè SS. Apostolorum, debet vnaquæque ciuitas & Diæcesis, magis, minusvè, suam venerari Cathedralem; & extra eamdem, in eiusdem gratiam, recitare Symbolũ in Missa. *Gauant.in additionib.ad 1.tom.*

32 Celebrans in Missa solemni quãdo in Altari expositum est Sanctissimũ Sacramentum, illud incẽsatur genuflexus in supremo gradu, ex Rituali Romano, *Gauant in additionib.*

33 Quando finita Missa de Requiem fit Absolutio; dum secreto dicitur ab

omnibus: *Pater noster*, Celebrans accipit aſperſorium de manu Diaconi, & facta profunda inclinatione Cruci,quæ eſt ex aduerſo, Diacono genuflectente, & fimbriam anteriorē Pluuialis à dextris ſubleuante circuēs tumulum aſpergit illum,vel corpus defuncti, aqua benedicta,ter à parte dextera, & ter à ſiniſtra. Cùm tranſit ante dictam Crucē, vel ante Altare,profundè inclinat; ante Sacramentum genuflectit; Diaconus verò ad Crucem,ad Altare & ad Sacramētum ſemper debet genuflectere, *ex Rituali Romano tit. de exequijs, pag. 149.*

34 * Oſcula pacis non prohibentur in Miſſa,quæ celebratur ad Altare in quo expoſitum eſt Sanctiſſimum Sacramentum; ſicuti nec oſcula manus Celebrantis poſt lectam per Subdiaconum Epiſtolam,& ante Concionem,& Euangelium;& quando Celebrans, dicto: *Pater noster*,accipit Patenam de manu Diaconi; quia non ſunt ad venerationem tantum,nec oſcula tantùm reuerentiæ ſicuti oſcula aſperſorij,cochlearis,Thuribuli,Patenæ & Calicis ad Offertoriū, &c. ſed habent etiam in ſe & denotant diuina myſteria. *Ibid.*

35 * A primis Veſperis Dominicæ de Paſsione vſque ad finem Litaniarum,

quæ

quæ cantantur in Sabbato Sancto, quãuis Officium & Missa sint ex solemnioribus & colendis, Altaria & Imagines non deteguntur; nec velantur in alijs diebus & temporibus; nec in Missis de Requiem, tàm in die obitus, quàm in Anniuersario alicuius defuncti quantumuis nobilis sit, vel etiam Prælati. Saperet enim contemptum & abussus. *Ibidem.*

PROSODIA VERBORVM IN Missali Romano.

QVIA Typographorum in curia malè positi sunt accentus, & aliquãdo omissi; verba quæ Missalis sunt propria, & dubiam habere possunt pronunciationem, in gratiam minus peritorũ Sacerdotum in vnum collegi, ne contingat vllus error deinceps in legenda Missa.

Habent igitur penultimam longam.	*Habent penultimã breuem.*
Abscide.	Abdenago.
Accersito.	Abscidit.
Aduenit. *In introitu Epiphaniæ.*	Abutere.
Allidit.	Achillei.
	Aduocans.

Longam habent penultimam.
Anathema.
Appare.
Appetitor.
Areopagi.
Barabbas.
Brauium.
Cæsaræam.
Candelabrum.
Circumfodit.
Comedi.
Commiscere.
Concidet.
Condolere.
Confige.
Consentitis.
Contorquere.
Conuenit multitudo.
Decoris regnum.
Delibor
Demolitur.
Depromat.
Eadem. *Casus ablatiui.*
Elamitæ.
Eleazar.
Elide.
Eruditur.

Breuem eandem habent.
Alleua.
Amodo.
Barsabas.
Beneplacens.
Byssino.
Caligas.
Circumdabat.
Circumdabunt.
Circumdatus
Circumdedit.
Circumuolet
Coccinum.
Commori.
Computat.
Concuti.
Condolens.
Congeres.
Damaris.
Decidet.
Didymus.
Dyscolis.
Eadem. *Casus nominatiui vel accusatiui.*
Eloqui.
Epheta.
Esurit.
Excolens.

Lon-

Longam habent penultimam.	*Breuem eandem habent.*
Esuritis.	
Exemit.	Feceritis. *In Canone. Secunda persona Præteriti perfecti sub iunctiui.*
Exite.	
Expetita.	
Fulciri.	
Fulgoris.	Fodere.
Grabatum.	Galea.
Hostili.	Genesareth.
Hyssopo.	Haceldama.
Idola.	Iacerent in eum.
Ignito.	Inito.
Imminuta.	Innoua.
Impertire.	Insitum.
Indicens.	Intraueritis.
Innotesceris.	Inuenit, abscōdit, & vadit.
Institoris.	
Intuere.	Invidet.
Libamen.	Lapidas.
Lorica.	Lecytho.
Melotis.	Manahen.
Mendicans.	Manseritis.
Munimen.	Multimodis.
Murice.	Obliuisceris *in præsenti tempore in Sexagesima.*
Parasceue.	
Pentecoste.	
Perimus.	Occidat sol.
Peripsema.	Paraclitus.
Perseueret.	Paropside.

Longam habent penultimam,

Posticum.
Prædico, sicut prę dixi.
Præsumit.
Præuenimus.
Profugit nudus.
Recensita.
Redundabunt.
Salubris.
Synapis.
Subiacere.
Subiacete.
Subrepat.
Succide.
Sunamitis.
Tiaris.
Tritura.
Tuere.

Breuem Eandē habent.

Peragat.
Perfodi.
Pollicens.
Præcauens.
Preueni nos.
Proselyti.
Prosequere.
Quandiu.
Reditum.
Refoue.
Renoua.
Repetitis.
Salutaueritis.
Subbactani.
Sedulis.
Serotinus.
Seruaueritis.
Smigmata.
Subsequi.
Sumpserimus. *In Canone.*
Suppetunt.
Sycomorum.
Syntichen.
Tibicines.
Tristega.
Volueritis.
Venundari.

Lon-

Longam habent penultimam.	*Breuem eandẽ habent.*
Venimus & nos te cum.	Videris tu. *De Iuda*
	Venimus adorare.
Vouete.	Vtraque crescere.

In Orationibus.

Longam.	*Breuem.*
Anasthasiæ.	Achillei.
Dariæ.	Epimachi.
Dorotheæ.	Naboris.
Luciæ.	Nerei.
Soteris.	Timothei.
Theodori.	Theoduli. *Longum est, sed communiore loquendi vsu corripitur, quem libentius sequimur.*
Agapiti. *Longũ est, sed vsus communior habet, vt corripiatur penultima.*	

DEO OPTIMO MAXIMO, ET B. DEIPARÆ MARIÆ LAVS OMNIS ET GLORIA.

MATRITI

EX TYPOGRAPHIA REGIA,

Anno M. DC. XXXIII.